

LUCEAFARUL

SĂPTĂMÂNIAL AL LUCII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ● Redactor-șef EUGEN RAȘBÎ ● ANUL IX — Nr. 33 (278) România 20 AUGUST 1966 — 8 PAGINI 1 LEU

TRĂIASCĂ 23 AUGUST!

imn patriei

Muzica: GEORGE ENESCU Text: TIBERIU UTAN

I
Pământ străbun și drag, Românie te-nalți sub soare,
Mare și largul tău drum spre un falnic viitor.
Din munca noastră înfloresci, mereu biruitoare,
Sub tricolorul neinvins, sub mindru tricolor.

II
Avânt și crez ne ești, te iubim Românie mamă,
Vedem cum prinde chip viu astăzi milenarul vis:
În libertate construim, la luptă ne îndeamnă
Stegarul nostru ne-nfricăt, Partidul Comunist.

III
Eroii, peste veac, neuitați în popor rămân,
Prin jertfa lor de foc azi visele se împlinesc!
Cu viața te vom apăra, Republică Română,
Pamint de aur fii slavii, sfânt leagăn strămoșesc.

23 august

Cu cât vremea trece, îndepărtarea anilor trăiți lărgeste zarea înțelegerii asupra faptelor cărorora le-am fost contemporani și ne îngăduie o judecată limpede asupra evenimentelor. Judecata istoriei e singura temeinică în timp, iar comemorările nu sint decît prilejuri de reculegere pentru conștiința obștească.

În tragicul zbucium al omenirii, tiriat de atîtea ori în războaie de ambiții desarte sau de interese murdare pînă la crime absurde — popoarele au pățit și au avut nu o dată zădărnicită strădania lor de trai pasnic și de progres — zbuciumîndu-se în jertfe isosite, distrugîndu-se frumuseți ce aparțineau idealului întregii civilizații, atunci cînd conducători irresponsabili au săvîrșit nedreptăți strigătoare la cer, folosind științific instincte de fiară.

23 August reprezintă o solidară acțiune de pace — pornită de conștiința unui întreg popor — o conștiință socială ale cărei consecințe au avut în-riurare asupra războaielor mondiale, demonstrînd efectiv că alta e menirea omenirii, preschimbînd lupta într-o acțiune temeinică de rodnică pace.

De-a lungul veacurilor, poporul nostru nu a avut alt ideal, împotrindu-se la năvălirile cîmpitorilor și la urgiile robitoare, nu a dorit și nu a străduit decît spre o pace dreaptă, care să îngăduie înflorirea muncii neprigonite, preschimbînd înfringerile în izbîzni.

Rare au fost zilele, de-a lungul milenilor bintuite de apigile vremi, în care un răgaz de înseninare să îngăduie netulburată și nezdărnicită această muncă de pace a plugarilor și a păstorilor și a meșteșugarilor, de pe urma cărora a dăinuit totuși acea nepieritoare frumusețe de gînd pe care o numim artă și gînd românesc, în tot ce poporul nostru exprimă atît de unic cu cuvîntul omenie. Poate că anii epocali începutu din 23 August sint întiul răgaz mai lung de temeinică pace și, ca într-o grabită primăvară după îndelungile vremi vitregite, simțim nestăvilită bucuria unui întreg popor care își dezmoștește puterile de viață, dovedindu-și hărnicia bună. În sfîrșit, pentru totdeauna lumina cărții pătrunde în fiecă cîmin și sint date cărți de școală de către țară pentru toți copiii.

În sfîrșit, bogățiile pămîntului creează un belșug al tuturor și o industrie puternică înfăptuiește neatfirna economică, stîrpid specula și abuzul, chemînd milioane de oameni la o muncă dreaptă, la o muncă cinstită.

Geniul și inteligența poporului nostru au creat în acest scurt răsîmp mii și mii de inovatori care îmbunătățesc trailul obștesc și impun prestigiu peste hotare.

Ziua de 23 August se preschimbă în zi de sărbătoare pentru toți acești muncitori care laolaltă alcătuiesc armata de pace a țării noastre pe frontul progresului — însuflețiti în împlinirea cinstită a muncii, purtînd conștiința vieții poporului nostru, împlinîndu-și menirea.

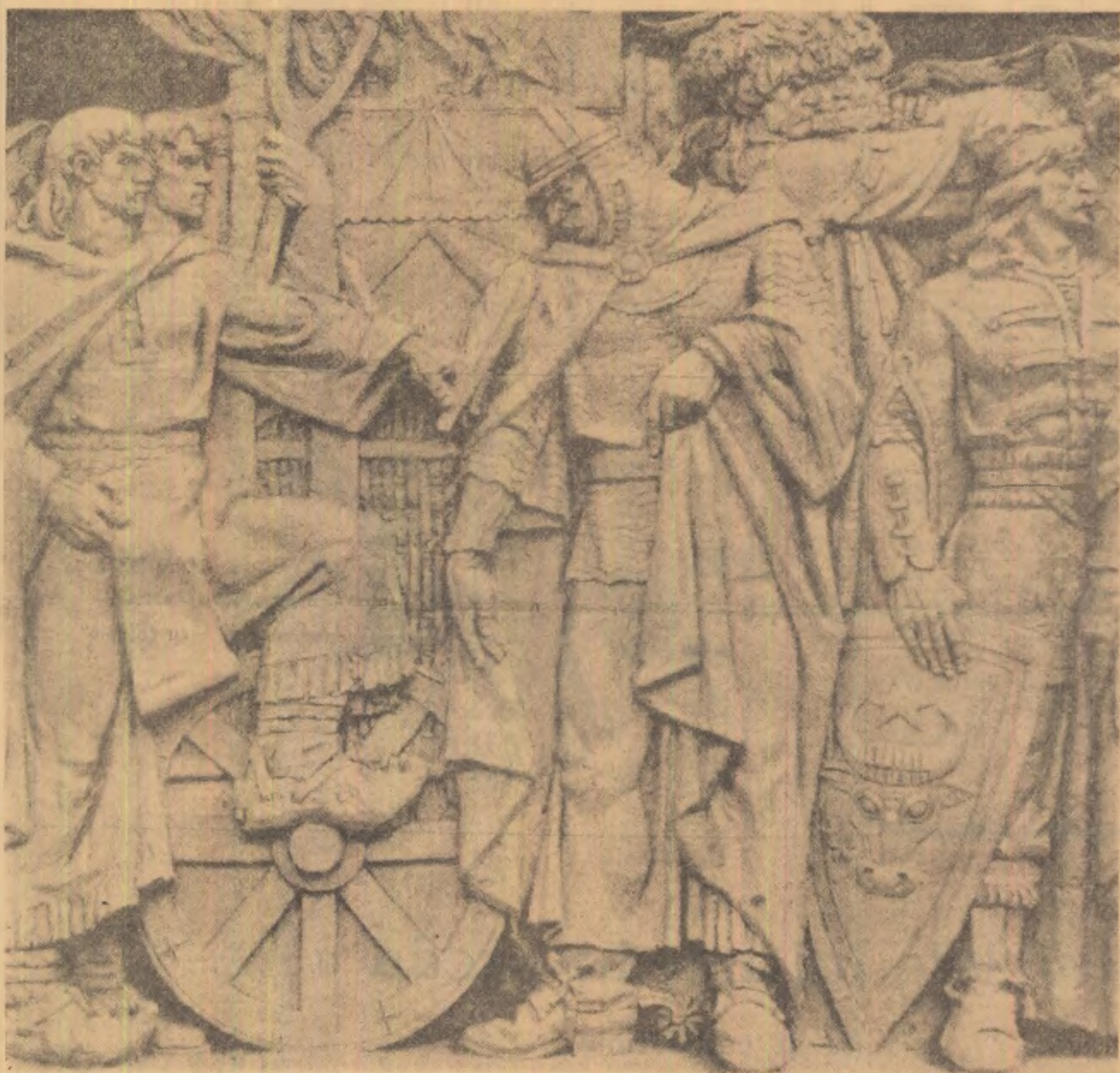
ADRIAN MANIU

În noaptea de 23—24 august, armata și formațiile patriotice au trecut la imobilizarea și dezarmarea unităților militare germane. Prin lupte grele s-a eliberat Capitala și cea mai mare parte a teritoriului țării.

În istoria țării noastre a început o epocă nouă; s-a deschis larg drumul eliberării poporului român, drumul progresului social. România a întors armele contra Germaniei, alăturîndu-se coaliției antihitleriste, și a luptat cu toate forțele militare și economice pentru a-și aduce contribuția la înfrîngerea definitivă a Germaniei naziste. Cot la cot cu armata sovietică, armata română a luptat pentru zdrobirea și alungarea trupelor hitleristo-horhystice

de pe întreg teritoriul țării și a continuat acțiunile militare dincolo de hotare, participînd activ la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei fasciste și încheierea victorioasă a războiului în Europa.

În expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, la adunarea festivă organizată cu prilejul a 45 de ani de la crearea Partidului Comunist Român — 7 mai 1966.

Monumentul Eroilor Patriei — basoreliev (detaliu)

mureșul în august

Dacă oglinzile rîului ar ști arăta, din generație în generație, laptele și oamenii cîli au trecut pe drumurile lui din vale, către îndreptări și înnoiri ale timpului, fiecare reînălțare cu Mureșul ne-ar îmbrăca pieptul într-o limpede scăpărare de emoții, de pietate, de laudă. Înfrățit cu vadul și apele, după cum înfrățit avea să se atle cu cadrul sau doinele, oamenii acestor finuturi au înțeles din vechi timpuri că pentru a răzbi mai ușor, mai prielnic, la zodie de dreptate și adevăr au — în unirea dintre ei înșiși — o forță de mai mare cuprindere decît a puhoaielor primăvăralece, mai raditoare decît ploaia lui aprilie.

Cînd am poposit în inima Ardealului, în cromatismul robust al acestui August bogat, vechea mătăc a Mureșului aducea dinspre înălțimi de munți, sau poate dinspre înălțimi de dragoste și demnitate umană, un destăi împlinit al pămîntului, un semn de rodnicie și îngemănare, o ospitalitate profundă, nedismulată. Sufierea satelor și a orașelor prelungea pînă departe, în lumina de cîrchiie brumărie, peste drumuri și dealuri, ființa rapsodică a unui finut legănat de legendă, intrat în istorie prin lăpta de bărbăție a inantașilor cărturari și revoluționari, prin înclătarea de voință și viteză cu care armatele române au sfîșiat ultimele rezistențe fasciste, pentru reîntregirea pămîntului strămoșesc, pentru idealul patriotic al eliberării. Cînd, la ceasul amiezii, avînd încă vii în suflet manifestările de dragoste și recunoștință către partid ale satelor și orașelor străbătute, conducătorii de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, au pășit în inima orașului Tirgu Mureș, am simțit că ființa aceea rapsodică, a rîului milenar, se transformase ca prin minune într-o mare de umeri, de entuziasm, sinceritate și ovății. Tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și de alte naționalități, oamenii formau împreună, atunci, ca în fiecare altă zi, pulsul dinamic al unui oraș, al unei regiuni atlate în plin avînt economic și cultural, a cărui strălucire își atle temelul în munca înfrățită a locuitorilor săi, în pasiunea cu care fiecare dintre ei își închină anii de vise și creație socialismului. Două zile, cit a durat vizita conducătorilor

MIHAI NEGULESCU

(Continuare în pagina a 5-a)

românia liberă!

În fiecare vară se ridică omul; acum vine iarăși la stejar; așteaptă cașurile lui prielnice și spune arborelui: „Am venit; de douăzeci de ani vin la tine termin secorșul, dau drumul apelor pe scocuri fac lumină într-o margine-a pămîntului meu și-n cealaltă; sint înfîmpinat pe covoare de flori, cu pinea noastră, cu vinul nostru.

De la tine se trag armele mele și i-am alungat pe toți; s-a-nchis lemnul tău peste gloanțele ruginite; ele-au fost menite mie; moartea și-a-mpărșiat de tine oasele.

Știu, ai visat bisericile noastre zugrăvite. Menesc frunzelor tale răbdare și pace; adu-ți aminte de legămîntul nostru și nu închide frunza la speranței, ne-ndurător de ceea ce-ți amenință nădejdea:

Ascultă tu ce spune soarele de miine; în August este numai începutul, gresală, — să-ți închipui că acolo noi am terminat; adu-ți aminte:

A căzut cineva pe-o piatră; paharul de corn de bour i-a împietrit în mină; mustul de cucul — pulbere, ploite, cînd vin, dezleagă otrava, un izvor albastru pleacă înspre fluviu — oștile de pradă își adapă caii și se rălăcesc; seminții vîrsate-n noi, cine mai știe cum, cine mai știe cite scufundate-n singele acesta pururea rîmas e însuși;

A căzut cineva pe-o piatră; s-a oprit sub stejar, a ridicat paharul, cornul de bour ferecat; o frunză a căzut în apa verde;

s-a răsucit un fir de fum și băutura de cenușă s-a-ncruntat;

El a suris la semnul arborelui: „Știu! Multumesc frunzei tale vestitoare; menesc să se schimbe într-un soi de bărbăți trăind ca umbra-n jurul celor ce-i conduc; de cite ori se va ivi prilejul ei se vor svîrli cu pieptul în săgeți; ei se vor face moșii și domnii lor cinstiți să poată să se prindă iar pe caii luptelor.

Este cineva spre care totdeauna se va-ntinde arcul; ea nu va ști de unde vine pierderea; și însă totdeauna să se tîna-n preajmă; de multe ori va fi nevoie să-și așeze pieptul în calea focului și-a fierului.

Menesc, dar, frunzei tale ce mi-a dat de știre pierzania cucutei menesc să moară ca și-acum păzindu-ne cu pieptul; să urci pe piatra mea, să ai răbdare căci pacea va muri pe caii luptelor.

... El s-a culcat pe-o piatră a tras otrava peste sine somn lung primind și păsuire;

Peste pod, prin fluviu și din toate vînturile seminții stîrnite-n viscol au plecat încoace, năvălitoare: cineva zvonise că bătrînul nostru nu pe lespede dormea — s-a sfîrșit pe lada lui de zestre.

O mie, de ani învălmășală la porți piatră cu piatră înloarsă și iscodită pentru lada de zestre.

O mie de ani de zadar și armii vînturale dintr-odată peste lume vine o melancolie; să poji bea din apa ta,

în patul tău să te adaugi, să ai o piatră unde să adormi — iată-nleplecîndu-mă omului.

Ca apa au venit, ca apa s-au dus și-au bătut caii cu pînții în coastă și pietrele-au rămas.

Pe una iarăși se ridică omul trage struna arcului; săgeata pustiă pînă la ființă, stejarul a primit-o-n sine și-a oțat; însfîrșit, gîndi, și se retrase cîțiva pași; piatra se ivi simțîndu-și apărarea.

„Știu, a zis, și s-a descoperit și-a-ngenunchiat în fața lăzii lui de zestre: aici menesc lăcașul sfînt!”

Apoi întinse cartea ferecată: „prin patruzecisidouă de războaie am trăit mi-am așezat cetăți pe toate apele și toate porțile mi le-am închis și nimenea nu m-a văzut îngenunchiat dar cărțile așa se dau: îngenunchind o zi întregă!”

O pasăre trecu, scăpă un măr și se rostogoli lînga genunchi un șarpe cuteză din fructul blestemat dar frunza de stejar se puse hotare între inimă și între damă; veninul arse și stîrni mirosul-părintesc de cadru și de fruct. „Știu”, a zis bătrînul

„Menit e frunzei tale să se facă oști; bisericile mele-s zugrăvite tracic multă trecere pe lume să întîmpine unul după altul să se opere cu pieptul; albastrul de la Voroneț e cerul multă lăcomie vinef peste el. O, atât meu neodihnit de piatră, ajută-ne și apără bisericile zugrăvite; vînturi de copite se aude în ape scuturi repezi, arme noi, cerînd să afle unde-am ascuns lada de zestre.”

Omul sta pe malul rîului; bătușe oștile și-acum mergea acasă; poposise sub stejar;

În fața cortului de purpură oșteni pușini jucău un joc cu pietre, suljiile se răceau pe mușuroaie; era vremea să se ducă pe la riu brațul ros de urmele curelelor de scut finea vîntului stegarul alb de la început menit să-i zvințe fața.

Din tufo-au năvălit — trădat și prins fără de arme; frunze de stejar pătrunse-n van; capul scuturat pe pașije buzele mișcîndu-se-a poruncă: «Transilvania, biserică zugrăvită Moldova, biserică zugrăvită Valahia, biserică zugrăvită».

Clopota, cetăți, păduri peste arme bălți în care nu s-a mai topit cineva — armuri și steaguri silnice pe prund.

Arme noi și omul iar în cumpănă; împins la zid cu miinile legate în fața gurilor străine.

I se-aduse-un steag fără culoare; vor să-i lege ochii, îi dau ultima scăpare: unde ați ascuns lada de zestre?

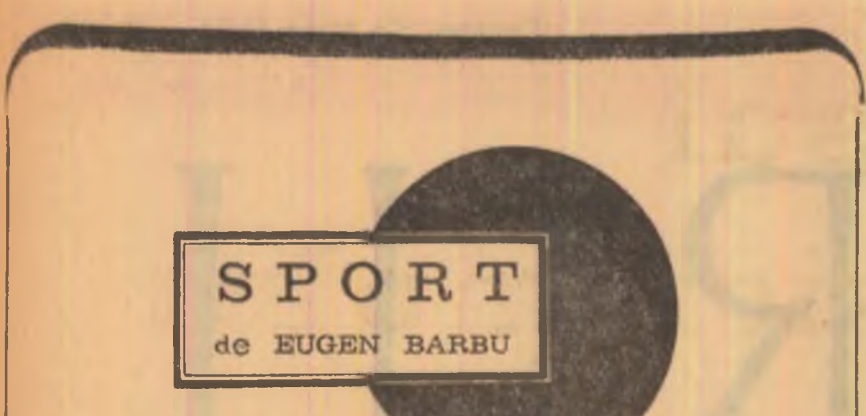
Zmucîndu-și capul se împotrivesc. Fac se stîrni, același fac de mie de ani: — Trăiască România liberă! — Ce-a zis? — Imi pare că și-a strigat mama.

... Știu, a zis acum stejarul; stai în dreptul meu și nimiceste-i;

Acum e pace, apele-au trecut și pietrele lucesc.

— Știu, răspunde omul; Ai visat bisericile noastre zugrăvite... Menesc frunzelor tale răbdare și pace; ascultă ce spune soarele de miine: în August este numai începutul gresală — să-ți închipui că acolo noi am terminat. Adu-ți aminte!

ION GHEORGHE

un nume nou: cristian gheorghe

Mărturisesc că nu sînt în măsură să răspund unor întrebări și elementare întrebări, care se pun totdeauna la o primă întâlnire cu un poet al cărui nume n-a mai văzut lumina tiparului: cine este el? ce vîrstă are? unde și ce a studiat? ce lucrează? unde locuiește? s. a. Picul cu cele patru poezii trimise pe adresa „Lucașărului” dintr-un sat de pe malul Argeșului, trei din ele reproduce aici, nu cuprinde nici o mențiune privind identitatea civilă și biografia expedito-riului.

Dar să fie oare într-adevăr nevoie de asemenea detalii pentru receptarea unei mesaje poetice? Nu e

suficientă vocea atît de personală de căldură în simplitatea și cutența ei a acestui început, pentru a da — ceea ce nu pot niciodată menționa de stare civilă — certitudinea că ne aflăm în fața talentului, pentru a impune o prezentă lirică?

Chiar dacă n-ar fi decît „La drum de dimineață caî...”, poezie de o tinerească seninătate, ascunzînd bucuria de viață în dosul aglomerației de vorbe luate, succulente, explozive, abia stăpînite să n-o la razna, și încă am avea temei să nutrim încredere și speranță în evoluția acestui necunoscut pînă astăzi, Cristian Gheorghe.

„Sint o silabă” se definește de la început poetul, încercînd parca o nouă să ne ridice în văzduhul curat al metaforei, ca și cum ar fi ghicit terestra noastră curiozitate.

Imi place să văd în această mărturisire, pe lîngă sentimentul atît de fertil în consecințe al necesității unei venice alergări după împlinire și rotunjire, și constința apartenenței la un izvor liric comun, la un cîntec unanim și plener care se cere mereu alimentat și îmbogățit.

IOANICHIE OLTEANU

harnici băieți!

Să auzi și să nu crezi! De mine se reia campionatul de fotbal... Dacă înțeleg bine corturile de pe malul mării a fost strînsă mai devreme ca de obicei, iar cura de ape de la Borsac planificată cam în timpul Campionatelor mondiale de la Londra, ca televizoare există, slavă Domnului, pe unde vrei și pe unde nu vrei — și scurte pe doi, peste 24 de ore vom sta cu toții în tribune și o să vedem ce noștii ne-a mai adus vara asta.

Scrînd după o întreprindere cam lungă despre echipele românești avem avantajul unui ocazional și puternic chiar să ne permitem fantozii necesitare. Deci, capitula fotbalului s-a mutat la Ploiești, unde a triumfat politica cadrelor propriu sau cel mult, a vinătorii cu bătaie scurtă. Meritul, nu foarte mic, revine conducerii clubului petrolist cît și antrenorilor care au găsit lungimea de undă cea mai potrivită. Se poate spune că lîtul a fost înșușit de către formația cea mai puțin mediocară a campionatului pentru că de strălucit n-a prea strălucit nimeni. Rapid, marele bolnav de astim al tuturor competițiilor, după un demarș ce ne pusesse pe gînduri pe toți, făcînd să tremure de frică pînă și trajația, și-a dat în petic și a terminat pe locul său... al doilea, la o distanță plină de respect față de lider, Dinamo-București a trăit în sezonul de lucru semnele unei revizibile seninătăți și a încheiat competiția obținînd rangul al treilea mai mult în virtutea înțeleșii și a amabiliții C.S.M.S.-ului din Iași, leam cam ratat, după ce făcuse vocalize foarte bune la începutul campionatului, cînd moștenise o pregătire solidă ce-și dădea roadele, ca todeauna, țirziu...

Dinamo-Pitești, surioara mai mică a bucureștenilor, a trecut un examen destul de dificil și cele 28 de puncte obținute la capătul unei lupte îndelungate, cap la cap cu firma din Capitală, recomandă suficient talentul celor ce s-au luptat fără să precupețească vreun efort pentru ca patria prunilor să aibă nu numai o reputație omologică. Steagul-roșu, bolivul auto-camion al convoluției în 14, s-a menținut în plutonul luptei, mai formidabil, mai acumulat punct cu punct.

Mijlocul clasamentului este tenorilor pe care Universitatea din Cluj se simte ca todeauna bine deși noi sperăm atît de mult de la ea. Locul 7 nu e rău, dar nici atît de bun cît vor unii să ne lase să înțelegem. Știința Craiova a dovedit că și o echipă modestă poate să facă zile fripe celorlalte, mai ales pe teren propriu, unde gloria tenorilor napolitani este aprig concuroasă. Cargoul constanțean, cu lipituri de origine ieșană la bord, a ajuns cu chiuu cu vai în limita apelor teritoriale ale primei divizion, dar vorba nu știu cui: încă o victorie ca asta și sîntem pierduți!

U.T.A., mai misterioasă decît oricînd, a dat superiorilor săi o lecție severă despre bolile de inimă: cum se nasc, cum progresaază și cum putem supraviețui. Locul al unsprezecelea în clasament este ocupat de către Politehnica, formație superbă în începuturile de anul trecut, pușhi obraznic după patru sau cinci etape, căruia i-au căzut însă dinții număidecît...

În sfîrșit, Steaua, privînd îngrijorată timp de mai multe etape în jos, spre besna de dedesubt și cugetînd la gloria trecătoare a scăpat cu bine într-un final controversat. Aici se pare că jucătorii au mai puțină vină și că ne aflăm în fața unei crize de antrenori!

Ilustrii răscoții: Cîșul și Siderurgistul au făcut de-a lungul timpurilor, ca pianistul din cunoscuta anecdotă, ce-au putut și cum n-au putut prea mult, o să se lățească în lecția de la cap.

Cam atît despre ce-a fost. Despre ce va fi, ce să scriem pe căldurile astea? Ne pare bine că vom avea din nou cupajă bucureșteană, că preia era berc Bucureștilor cu numai trei echipe și ne întrebăm ce poate să arate JIul la balul primei divizion, unde se cere să ai știți, oricum. Dar să nu anticipăm...

Deocamdată, citînd programul sezonului de toamnă, constatăm cu satisfacție că nu va exista decît o mică întrerupere (putea să lipsească și aici). Se știe că în ultimii doi ani întreruperile au ucis interesul pentru campionat, îfărimînd energia și răbdarea spectato-riilor, și alungînd implicit banii din tegetelele vinătorilor de bilete. Cu speranța că vom ajunge la o dispută înaltă, pînă de surprize, ca vom avea prilejul să constatăm un ușor progres al fotbalului nostru, să spunem și noi, să fie într-un ceas bun!

P.S. Premiile oferite jucătorilor s-au înmulțit. Este bine, deși ele au un caracter mai mult simbolic. Trebuie evitat numai să nu ajungem în situația unei cunoscutre competiții unde răsplățile au fost mai numeroase decît concurenții. Nu de alta, dar așa se face că tot credem că avem muzică ușoară bună, filme și mai bune, că despre fotbal s-a tot spus că nu prea e de unde...

nuvelele lui marin preda (II)

— note și contranote —

găturile sentimentale care existaseră între salcîm și oameni din sat. Ca un răboj pe care sînt încrustate amintiri, năzuindu-se la nenumărate generații, salcîmul ajunge să simbolizeze legătura de veacuri ce există între popor și tradiții, între popor și natură. Această idee este exprimată și în numeroase cîntece populare, în care voinicul se adresează astfel codrului: Codru, codru, înfrunzi, Tine-mă-n tine-feri / Că nimie nu l-am stricat. Și nu mă simt vinovat, o tîne de cînd intrai / Numai o creangă tăiai, / Armele-mi ai atîrnai. / Le-aș fi pus, codru, pe jos, / Dar pămîntu-i umed / Și feru e ruginos.

(Poezii populare — V. Alexandru) Tăierea salcîmului este ridicată în scrișă la rangul unei crime. Peisajul suferă că este tăiat salcîmul și-l denunță pe ucigaș. La început, „Era răcoare și satul răcea în țînșe”, „Căru era spuza de stele și gîlă începuse să apună”. Pare că încă nu s-a aflat intenția ucigașului. Sosirea lui Tudor Călarău lîngă salcîm, cu săcurile în mînă, este vestită de lîptul neașteptat al unui coș. Cînd încep loviturile securii: „aripile nopții duceau răbunirurile scurte ale loviturilor, împăstîindu-le, departe de covîntul ne-nisecat și înalt al salcîmului”. Omul este prins asupra crimei de revărsatul zorilor. „Dinspre dealul vîilor prînsese să se lumineze”. Iată cum îl apar lui Tudor zgomotele terorizante ale satului ce începuse să se trezească, „Parcă s-ar fi auzit fîșșit la mîi de vîermi de mătase urezîndu-se pe frunzele de dud”. Și cînd stejarul se prăvale: „Parcă se prăbușește cerul”. Acest ultim gest animat al peisajului atrage în sîrșit vecinii la locul crimei. (Referința la folclorul este oare inoportun, azi, prin sobrietatea ei epasată — prezența autorului este refuzată cu hotărîre, „Salcîmul” apare ca un poem atîtîtîr. Scriitorul își însușește, pur și simplu, optica obiectului despre care narează (în speță a salcîmului, a peisajului). Spunîndu-se că nu oare, de-oarece transferul de viziune operează asupra naturii creînd similitudini cu poezia noastră populară, unde respectiva „apostază” (vezi Blaga) o re-este de rangul unei similitudini. Destul de departe prin maniera voșt rece a narării, scrișă lui Marin Preda, prin fondul ei, suscită comparații cu tradițiile folclorice. Să ne amintim însă din „Morometii” — unde scrișă nu fi încorporată de noul pe care-l au, în contextul narativului, unele cin-

tece populare (mai ales în prima parte romanului) sau de evocarea jocului călușarilor.

În fața preleturii, Marin Preda a suferit certe influențe de acest ordin, reprimute sau filtrate apoi, potrivit codului său estetic).

În nuela „Dimineață de iarnă” — prima parte a unui roman proiectat, autorul vrea pare-se să înfățișeze descompunerea unei familii țărănești.

Impotriva „stăpînului” casei, numit impersonal „ăia”, de care-tremură în-treaga familie, se ridică fiul său mai mare, Paraschiv Moromete. Este interesantă motivarea psihologică a actului de rebeliune. Paraschiv s-a trezit într-o dimineață mai devreme. El aștepta cu groază invitația „ăia” să se scoale. Apoi adormi din nou. Și atîc ce visează: „Era o cîmpie nesfîrșită, plină cu flori și cu fel de fel de flu-

punere cinematografică a „Risipiotor”, beneficiarul fiind aici Constanto). Dar, alături de terifiant nu întîrzie să-și impună prezența: „Apoi se făcea că e toamnă și că-incepe culesul porumbului. El dormea pe prîsna casei și auzea prin somn un glas blînd și ciudat care îl înflora”. Era glasul bătrînului Moromete. Groază aceasta care-l urmărește pînă și în vis, motivează psihologic actul lui Paraschiv, care îndrăznește pentru prima dată să nu mai fie umil și ascultător și pînă la urmă să părăsească casa. (Este curios: în acest fragment, Paraschiv e priet dînlăuștrii și cu vîdit în-țelegere, ceea ce nu se va mai împlina în „Morometii”: Să surprindem aici una din intențiile primare ale scriitorului, corectate apoi de-a lungul anilor pînă la modelarea definitivă a materialului narativ?) În caracterizarea lui Moromete (desi acesta este redus la simplul rol al unui despot) Marin Preda folosește planurile a două înfășisări: cea reală și cea aparentă. Despotul tăia are o voce blîndă și joasă. În timp ce o bate pe nevastă-sa, el îi pune întrebări ca o voce și mai blîndă. Iar pe fiul său, la fiecare lovitură îl întreabă foarte liniștit: „Ce e Ilie, tăta, ce e?”

Urmează o recenzie a scriștelor „În ceată” (cu sublinierea tensiunii emoționale a monologului) — „Descărcări electrice perpetue” — „Des-făcerea pîrlî și începe să-și strîngă iar peste cap, să-l înnoade. Mă, de parcă avea... Eu n-am mai văzut!” Referitor la „Întîlnirea din pămînturi” citesc:

Nici dragostea nu este înfățișată de Marin Preda cu lacrimi de limonadă. Dugu lui Pațanghel, pentru a putea-ubi pe Drina lui Paici, trebuie ca-n bame, să se lupte înțil în „Pămînturi” cu măgădalul de Achim-Achim. De altminteri, deasupra întregii nuleve stăruie o atmosferă de basm. Dugu o vede pentru prima dată pe Drina pe cînd se scălda în rîu. Și de atunci s-a și îndrăgostit de ea, cu Novae din balada populară, care pîndea scăldătorea zinelor. De altfel, există unele asemănări între zine și Drina. Iată cum o înfățișează Dugu: „M-am plîng și mai bine, și ce crezi? O văz că își desfăcea pîrlî și începe să-și strîngă iar peste cap, să-l înnoade. Mă, de parcă avea... Eu n-am mai văzut!” Doar cel mai tîmăr, cel mai frav, cel mai frumos și cel mai cînstîi luptor.

interludii

turi frumoși care zburau pe deasupra. Paraschiv Moromete, călare pe un cal roșu, se plimba în goană prin lărbă deasă a cîmpului și chiușă. În creația lui Marin Preda, acest motif al vizului — investit cu funcții psihologice directe — apare destul de des. Cînd ascensiunile unei realități brutale ating limitele — comprimă-riile sufletești sînt absorbite ca o sclipă de siguranță sui-generis eroii au în vis revelația unei stări ferice, pline de beatitudine, eliberate — care nu e greu să observăm, purcedînd din etapa paradisiacă a copilăriei sau, adolescenței. Este ceea ce se întîmplă la un moment dat și cu Vasile din „Feretre întunecate” ori cu Ilie Barbu în „Desfășurarea”. Procedeu atît de mult îl încantă pe autor, încît a înocent să-l aplice și într-o nerealizată trans-

carti • carti • carti

ANA BARBU:

Nunta de argint

Cînd un volum de debut nu cîștigă spontan suferința criticului, poate cel mult deruta autorul cu talent, fără a-l descuraja însă. Evident, cuantia subiectivă, factorul gust se strecoară lesne printre rîndurile comentatorului, dar judecata de ansamblu trebuie să aspire la deplina obiectivitate. Și din volumul Nunta de argint anele schite pot să ne multumescă fiind naive, ușor didactice sau pornind vizul de la un artificio. Acestea sînt puține și cumpăna înclină vădit de partea aceluia care exprimă un talent autentic, a cărui evoluție a fost încurajată la timp prin premiul revistei „Lucașărul” (1963) De ce pare atrasă Ana Barbu în majoritatea schișelor din Nunta de argint? De miscarea psihologică, de înfățișarea stărilor afective pe treapta delicată a adolescenței.

În Picul. Se topea zăpada, Nunta de argint, înainte de a fi frați sau Examenul, mama și băiatul cu buza de iepure fluctuația sentimentului, trecerea din zona de umbră în unghiul fierbinte de lumină, e sugerată cu finețe iar conflictele abuz se deslășesc devenind cu atît mai tulburătoare. Ingenuitatea lîfterei din Picul are farmec și deziluzia ei de a fi fost confundată cu liniile reci ale unei virtuale sculpturi ni se trimite cu maximă discreție. Autoarea își desenează portretele de cele mai multe ori în linie subțire, lirică, lăsîndu-le să plutească în aburul peisajului marin. O coincidență onomastică aliterază pentru un moment relațiile dintre mamă și fiică cea dintîi lăsînd impresia că i se cuvîne numai sieși sărbătorirea. Gestul de protest al tinerei fete se consumă în tăină, sporînd compensator dragostea pentru tatăl ei.

Aprape un poem în proză este într-o vară sau, mai exact, nicădată. Doi tineri, eroii schișei, desi aparentele lasă să se întrevadă între ei o apropiere sentimentală, se descoperă singuri, despărțîți afectiv printr-un simbolic pumn de cunună. Întoarcerea unui părinte acasă după lungi peregrinări care l-au ținut departe de familie și patrie generează reacții contradictorii. E vorba de schișa Nunta de argint care în cele din urmă izbuteste să surprindă modul lent în care se reface atmosfera matrimonială. Ana Barbu evită și aici anecdoticul, subiectul propriu zis, utilizează replicile și scurtele comentarii pentru a degaja o atmosferă estompată propice gesturilor evanescente. Subtila analogie între copilul cu buza de iepure, uitat pe plajă, și eroina schișei Examenul, mama și băiatul cu buza de iepure suplinește admirabil analiza. Eroina e o absolută de liceu care trăiește adînc și reținut nostalgia mamei, sentimentul risipindu-se în final de apropiata rol revedere. Lipsa oricărei afectări sau insistențe descriptive lasă liberă posibilitatea autoarei de a transcrie cu naturalețe împrejurări difuze iar personajele să se detașeze pe fondul acestora în contururi hierarice. Cu alte cuvînte, Ana Barbu scrie o proză a ecorurilor imperceptibile în sensibilitatea fragedă, însusire care există și în schișele Cu o jumătate de chip, În doi, sau Înainte de a fi frați. Chiar buciile tributare locului comun ca în familie, Portretul, Prăștia, Circuitul nu risipesc impresia plăcută că nu aflăm în fața unui talent cu darul observației fine și al portretului liric.

LIVIU CĂLIN

OVIDIU GĂNARU:

Un șlr de zile

Poeziile lui Ovidiu Gănaru, publicate în decembrie în Lucașărul de Atena, prăgura încă de la apariția lor un poet să-pîn pe mijloacele sale de expresie literară. Autorul, băcăuan de origine, reușea să surprindă într-o poezie de aparentă notă febrilitate existențiale de zi cu zi, efervescentia muncii cotidiene. O. Gănaru vede lumea și oamenii din jur într-o manieră proprie, în versuri de sensibilitate certă, cultivînd un lirism reținut, un vers cu suflet rafinat.

Stringerea într-un volum a producțiilor sale artistice plasează poeziile într-un context mai omogen. Ovidiu Gănaru apare de data aceasta în fața cititorilor ca un poet pe deplin format, original; vibrația e autentică, iar reușita indiscutabilă. Cî-tăm în acest sens: „Zlăua apunea în chihlimbar // Și norii treceau, lunecau, / Pășă-limbă și oare să n-ai treceai, / Fieci aripă învechea vinul, cuvintele, / Fieci cînt se filtra în pămînt / Iot mai blînd, tot mai adînc, / Era un timp nou, o întîlnire. / Era marea al virșei înapoi / Și parca pîrl de nisip al poetului / Se întorcea la vechea lui nuanță neagră” (Chihlimbar). „Din virf de turn, la Neamț, de fum / Pîn ochiul timpului izvor / Mereu cînd spre noi vîzăm / pe Domnul Ștefan, domnitor // Prin cîrșii oarbe dau în brînci / turcica ceată cu sultan, / doar sulții tui doar sulții tui / aflînd la Domnul moldovean // Ruine? Nu, sint inimi pline / cu timp și ferecate-n plumb, / Cetatea Neamțului, vezi bine, / e os de țară vesnie scump. // Pe solzi de umbră de pe jos / de trei acuma pămîntește / la cea Cetate fii sfios: / Ștefan cel Mare izvoeste „Umbră lui Ștefan la cetatea Neamțului”. E aici poezia vîrstei adolescenței, cu neliniștile și căutările ei, cu împlinirile sociale și istorice aureolate de vise.

O altă categorie de poezii conturează portrete liminoase de oameni ai muncii, evocînd locuri umblate, sau cîntînd cu ingeniozitate dragostea: „Din așezări de fum culegătorilor ursor, / și obosela merge chiar în urma lor, / cu obosela sînt de două ori mai mulți. / Și cînd ajung s-au răciți, / li-e satul lor în toate părțile decodată / atî de scufundat în văi. // Darul pămîntului să nu se piardă / er ucă așa în fiecare vară, / se-ntorc cu mina zdrențuită-n dulce, / și noargă de cules, dar pînă-n an / bătrîni spun că se va vindeca” (Culegătorii de zmeură). „Spră dimineață stiele se sterg / ca ochi de pesti ce se scufunda, / locul bărbatului în pat rămine gol, / lovește casa grija, cu o undă. // Se văd puțin, el ziua pleacă / meru să prînda peștele cel mare, / și pentru asta el se lasă smuls din somn- / în plase trase-n sus de sare”. E o participare afectivă, bazată pe un punct de vedere personal în a privi lumea înconjurătoare și tocmai de aceea rezultații sînt dintre cele mai reușite. Poezia intimă de dragoste, de notărie, se contopește cu poezia cătănească, a marilor teme contemporane.

VASILE ZAMFIR

DUMITRAN FRUNZĂ:

Viața în lucruri

Poate că volumul lui Dumitran Frunza ar fi început să fie interesant înca de la titlu dacă autorul l-ar fi respectat. Dar ceea ce vom întîlni acolo nu sînt lucrurile și nici viața din ele, ci pe autorul însuși, o voce frontală, unor sentimente manționate fără efort, alteori forțat pentru titlul absentă suflului necesar. Dar titlul amintit incurcă lucrurile nu numai în definirea volumului ci și în cadrul poeziei corepunzătoare care ar trebui să constituie în intenția autorului programul său liric. „Legăți-mi, legați-mi plumb la aripi / Să nu mă-nalt prea mult în aerul țur / Mă-ar fi suflul o uscătuire urfă / Sau poate un patid conar”. Din păcate, opozitiile promovate sînt printr-o falsă atît din punctul de vedere al logicii poetice, cit și al logicii elementare. Obșnuința cu poezia înălțurilor, cu motivul ascenției oficace, ne-a surprins încă de la zborul în învoarea existenței contingente. Dar nu, dacă-și refuză înălțarea în prima strofă, în cea de-a doua și ultima, D. Frunza vrea să fie ținut lîngă ierburii și pești pentru ca... „Pe scara mîșcării, cu-nărdneală să urc”. Așadar, poetul nu vrea să se înalte, dar vrea să se urce și anume în ce sens? — pe scara mîșcării...

Ne-am ocupat atît de mult de poezia aceasta intrucît ea cuprinde câteva din slăbiciunile autorului a cărui gîndire poetică este învîntă cristalizată în ciuda unor metafore și asociații de cuvînte frumoase. Personalitatea neconcluzivă reiese și din absența unei ordini interne a volumului. Poezii care cuprînd nostalgia plecării și neliniștii spaima de instrînare de locurile natale (Mică bălădă, Dacă nu e umbra în echilibrul etc. Există apoi la autor o cântă (Fuga luminii) române reflecții și străine (Fata în pădure, Pădurea Flamingo), corchuri și ebosuri (Balera singuratică, Fuga în relief), peisaje exotice ca la simbolizii de început de secol, false candori („Au venit zăpezile, cine știe de unde?”) în sfîrșit înclinată și neliniștită spaima de instrînare de locurile natale (Mică bălădă, Dacă nu e umbra în echilibrul etc. Există apoi la autor o cântă (Fuga luminii) române reflecții și străine (Fata în pădure, Pădurea Flamingo), corchuri și ebosuri (Balera singuratică, Fuga în relief), peisaje exotice ca la simbolizii de început de secol, false candori („Au venit zăpezile, cine știe de unde?”) în sfîrșit înclinată și neliniștită spaima de instrînare de locurile natale (Mică bălădă, Dacă nu e umbra în echilibrul etc. Există apoi la autor o cântă (Fuga luminii) române reflecții și străine (Fata în pădure, Pădurea Flamingo) procedee facile pe care poezia actuală și le refuză sistematic din numeroase motive.

Deocamdată, în constelația „Lucașărului” Dumitran Frunza nu este o stea de primă mărime. Dar cine poate ști? Din sflețe pitice pot face uneori explozie supernovele.

MARIAN POPA

AL. OPREA

aurel mihale:

„cronică de război“

Zilele acestea, în preajma sărbătoririi lui 23 August 1944, a apărut o amplă cronică a participării României la războiul antifascist. Autorul ei, Aurel Mihale, intrat în ultimul timp în conul de umbră al tăcerii criticilor literari, revine în atenția acestora ca și în circuitul cititorilor, cu o operă laborioasă de peste 1.200 de pagini: cele trei volume de nuvele intitulată **Cronică de război**. Cartea era în parte previzibilă, în parte nu. E adevărat, Aurel Mihale se făcuse mai demult cunoscut prin excelente istorisiri de război, reunite de-a lungul anilor în culegerile **Ultimul asalt**, **Nopți infrigurate**, **Podul de aur**, și salutate la vremea lor de critică. Nuvelele sale rămăneau însă, în ciuda unei pasiuni vechi de cincisprezece ani a scriitorului pentru proza de război, episoade convingătoare dar totuși episoade, „felurite aspecte din ceea ce s-ar putea numi fresca ultimului război”, după cum se exprima, cu ocazia apariției volumului **Nopți infrigurate**, Perpessicius. De aici și până la **Cronică** pe care o avem acum în față, drumul a fost lung și dificil, și lucrul acesta îl recunoaște Aurel Mihale însuși în „cuvintul de început” al cărții. Problema principală pare să fi fost, pentru scriitor, îmbinarea autenticității, a ecoului neîntirziat și veridic, cu perspectiva timpului, care dă o privire superioară de ansamblu. „A trebuit să mă treacă citiva ani (n.n. — din 1951, data apariției celei dintâi povestiri cuprinse în **Cronică de război**), pentru ca să mă apropie ceva mai mult de înțelegerea acestui șir de fapte eroice unice, de o simplitate stelară în măreția lor — ca însăși viața, lupta și jertfele miilor de luptători — dar de o mare bogăție și diversitate în manifestarea lor, în desfășurarea și trăirea lor lăuntrică.”

Ceea ce individualizează opera lui Aurel Mihale în seria fertilă a prozei românești de război este înfiș de toate caracterul popular și reprezentării evenimentelor. Dacă în proza ilustrilor noștri realității-critici Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Victor Ion Popa războiul era oglindit în conștiința unor intelectuali ajunși în situații limită, devenind pretextul unei analize infinitezimale a implicațiilor psihologice, dacă în proza anilor de după eliberare războiul a fost „interceptat” literar, ca explicație a unor noi direcții pe care a evoluat conștiința socială, reînmată de apa vie a încrederii în forțele constructive descătușate, povestirile lui Aurel Mihale, sistematizate riguros, au ca obiect în sine psihologia și comportamentul tuturor categoriilor sociale în chiar anii conflagrației, aducând totuși masiv în primul plan reacțiile și fondul uman al soldatului simplu, de obicei țărăn, sau al muncitorului în salopeta albastră (teribila uniformă a unei „arme” noi necunoscută de fasciști, dar atât de redutabilă în luptele pentru izgonirea invadatorilor de pe pământul țării).

Dacă fiecare dintre povestirile celor trei volume acreditează figura câte unuia sau a mai multor eroi, la sfârșitul cărților ele se sedimentează în semnificația unui supraeroi unic: poporul ridicat la luptă ca o singură entitate. Un al doilea personaj — să-i spunem tehnic — al acestei fresce de război este persoana I a povestitorului, proteică prin perfecțiunea și rapiditatea travestițiilor. Ca un actor desăvârșit autorul își schimbă de la o năvălă la alta identitatea, devenind succesiv comandantul tunului din **Podul**, inginerul din **Bateria albastră**, femeia din **Durere**, țărănul din **De veghe**, recrutul din **În avanpost**, șeful de patrulă din **Întro-zil de primăvară** etc. etc. Antrenarea pasionată în destinul fiecăreia din ipostazele intruchipate este al doilea element unificator al ciclului, creând impresia seducătoare a unei „mese rotunde” cu participanți la fel de experimentați și de avizați în discuție, o variantă nouă, indirectă a tehnicii povestirii din **Hanul Anței**. Indirectă, pentru că nuvelele se reunesc direct în carte, „în linia I a lecturii”, ca să spunem așa, pe cind Sadoveanu le unifică într-o a doua linie, o ocazie care reunește povestitorii, de exemplu „Hanul Anței” (devenit aproape un simbol), după care urma ultima operație, de translație a ciclului în paginile cărții.

Dacă ciclul, sistematizarea nuvelor după criterii temporale și spațiale dă acea perspectivă detașată, sintetică asupra evenimentelor, rolul persoanei I este acela de a lumina fațetele din interior, într-un efort analitic. Primul aspect este rodul unei viziuni istorice avansate, celălalt rezultatul unei impresionante experiențe de campanie, care îl îndreptățește pe Aurel Mihale să se suprapună verosimil și convingător peste viața diferitelor personaje, topindu-se fără stingă în relațiile multiple pe care le relatează, fie că au fost trăite nemijlocit pe front, fie că au fost auzite sau de-a dreptul imaginate.

Una dintre trăsăturile cele mai frapante ale prozei de război a lui A. Mihale este arta gradatiei, tehnica suspense-ului, redarea așteptării, a neliniștii și a incendiării, adică exploatarea artistică a acelor momente de calm aparent, ca o perdea străvezie întinsă peste un butoi de pulbere, care uezăză moralmente soldații mai mult decât apocalipsul de explozii, sau înclăștarea săbatică a luptei corp la corp. Este clipa rară — speculată cu pricepere de către scriitor — în care oamenii se apropie spontan pe linia sufletului, în care se face ultima — poate — mărturisire, și de aceea cea mai sinceră, în care se rupe o lacrimă pentru vecinul din stînga, căzut, și ostasul extenuat, dar încrezător în cauza pe care o apără, mărturisește șoptit gândurile de viitor și durerile trecutului. Este un răgaz prețios de cunoaștere a personajelor, în ipostaza ideologiei lor, pe care Mihale nu îl scapă în nici una din povestirile sale, lăsând relevarea faptelor eroismului popular pe seama momentului fizic al acțiunii. Și acest eroism cunoaște o gamă largă de accepții, de la setea elementară a țărănului de a apăra moșia strămoșească (**Moșogani**) până la eroismul superior, în virtutea unor rațiuni înalte, sacrificiu conștient și necesar pentru triumfarea unei idei încă abstracte, dar a cărei finalitate concretă este neîndoielnică (**Trenul de seară**, **Hotărârea**).

Spunem că perspectiva istorică este dată în primul rînd de stricta organizare a **Cronicii**. Cartea cuprinde trei cicluri largi, aproximativ egale ca dimensiune, corespunzând fiecare câte unei etape a războiului. Autorul însuși mărturisește în prefață: „În partea întâi a **Cronicii**, care s-ar putea subintitula «Steauna dimineții», am căutat să prind eroicul moment al insurjecției armate din august 1944, cînd, la chemarea comunistilor, într-o singură noapte, armata și întregul nostru popor s-au ridicat ca un singur om, pe tot întinsul patriei, la orase, la sate și pe front, împotriva dictaturii fasciste și cotoptorilor hitleriști. În partea a doua, care s-ar putea subintitula «Pământ însingurat», am urmărit desfășurarea greilor lupte din Transilvania, duse pentru eliberarea pământului nostru străbun, pentru alungarea cotoptorilor fasciști, de pe întregul teritoriu al patriei. În partea a treia, care s-ar putea subintitula «Flamura purpurie», am urmărit fațetele de armă ale armatei noastre dincolo de granițele țării, în cursul luptelor de eliberare a Ungariei și Cehoslovaciei pînă la victoria finală asupra Germaniei naziste”.

DAN URSULEANU

sensul clasicismului

este în realitate un contur particular, apare linia unanimă care însumează particularitățile. Viziunea geometrică a motivelor de ornamentistică populară semnifică ideea de sumă sau, zicînd altfel, de supra-individual. Aceasta e poate însăși estetica spațiului carpațo-dunărean, în cuprinsul cărții, de pe cite o colină sau un munte, ochiul privitorului distinge, în geometria gradinilor, a lanurilor și a pădurilor, numai imagini colective.

Folclorul literar învederează aceeași percepție supra-individuală a realității; și formează de aceea, dimpreună cu folclorul manual, o nedezmînițită unitate stilistică. Ce semnifică Miorița? Versiunea morții ca nuntă, autorizată de ciobanul-victimă, e cerlitudinea liniștită a omului care, pe mealeguri strămoșești, trăind nedespărțit de mediul lui cosmic, va fi după moarte acest mediu înșuși, prin cununare cu el. Victorie asupra morții sau, mai clar, ștergere a limitelor existenței proprii, celebra baladă exprimă sentimentul de rudenie al omului din popor cu universul obiectiv și etern, adică nevoia lui de însumare într-o ordine mai înaltă, supra-individuală. Obștea socială, care îl cuprinde în viață, se preface prin moarte în obște spirituală, sempiternă. De asemenea înfăptuirile povestite în proză, cite ni s-au transmis din popor sau cite au fost scrise de autori cunoscuți, dar după concepție populară, sînt la rîndul lor mijloace de a se pune în vedere „legea”, adică norma de conduită

a obștei. Etică, socială sau cosmică, legea comună hotărîște soarta eroului popular, după cum el se abate de la ea sau o se conformează. E geometria morală a spiritului creator popular.

Aceleiași estetici i se subsumează chiar marea varietate a creațiilor lor românești. Dincolo de ceea ce trece direct din folclor în opera unor Eminescu, Enescu sau Brăncuși, artistul roman cult tinde, oricum s-ar numi el, la o stare de lucruri, la o ordine mai înaltă decît existența individuală. Poezii noștri, ca să ne referim numai la ei, de la Eminescu pînă la Alexandru Philippide, cuprînzînd între ei pe Macedonski, pe Gogo, Bacovia, Arghezi, Blaga, Barbu, Pillat și oricare altul dintre cei cu un glas propriu, au mișcarea comună de a-și depăși particularitatea individuală. La Eminescu sau, dintre prozatori, la Sadoveanu, această viață de depășire are alita putere, că suferința omului născut din conștiința vremelniciei lui se vindecă prin contemplația formulărilor generice și eterne ale existenței.

Observînd, așadar, alți în arta noastră populară cit și în cea cultă, o resorbție constantă a individualului în colectiv, putem înțelege mai limpede că sensul culturii române este însuși sensul clasicismului, ca formulă artistică a specificității carpațo-dunărene. Această sumă estetică transpare în toate felurile din concepția socialistă a culturii. E chipul etern al ființei noastre naționale.

solemnitatea realității și variantele solemne

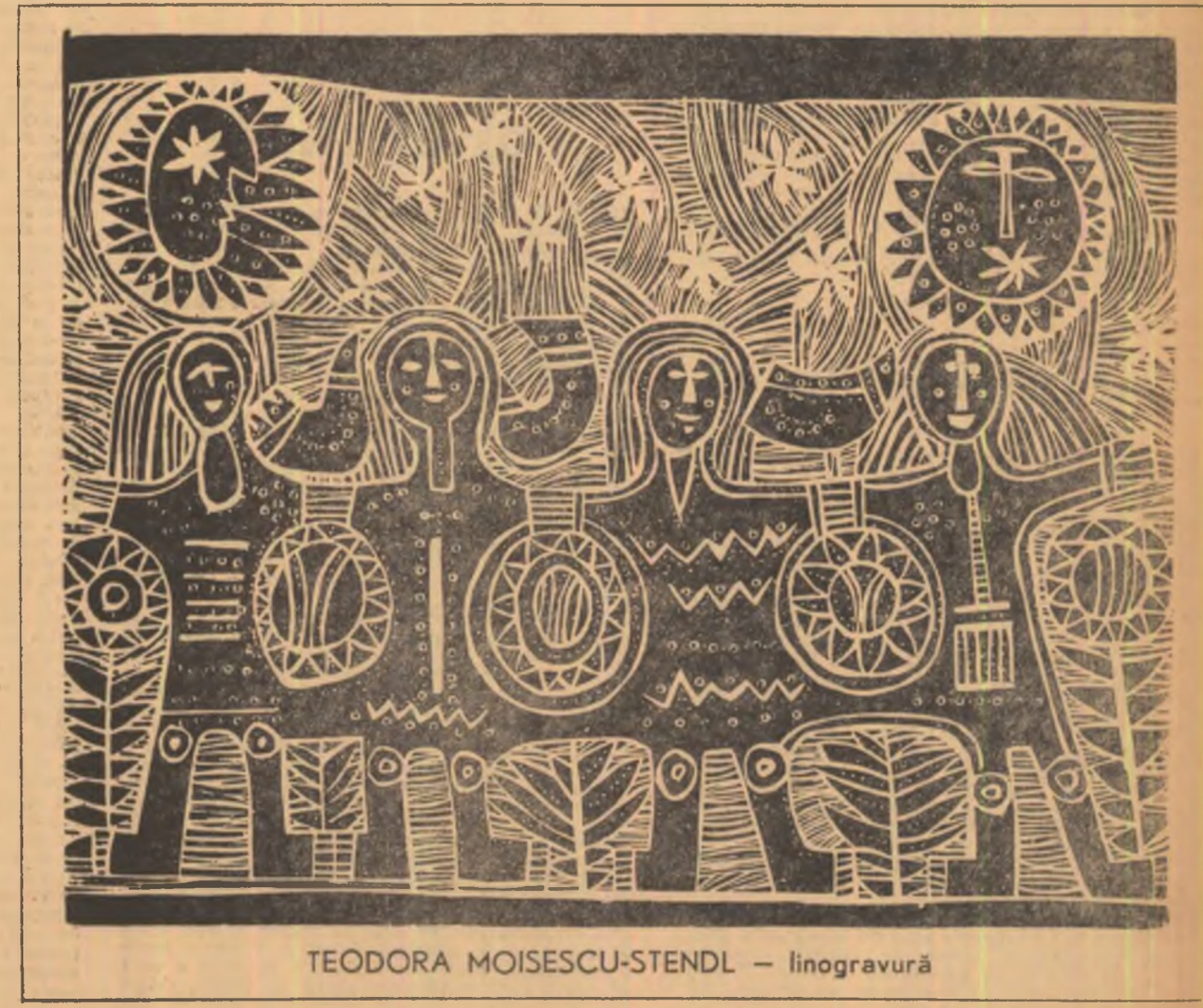
ipostază din **Căile pământului** tranziția o face — poate — poemul erotic **Amiază**. Între **Amiază** și **Cariatida**, școala lui Ion Barbu. **Amiază**, piesă prezentă în toate antologiile lirice, nu este propriu zis un poem al dragostei în sine, ci al unei văzute simbolice, cimpene, rural, cu toată pacea ei lăuntrică, generală. **Amiază** pare o replică carajoasă dată unor optici terestre idilice. **Dragostea** este văzută ritual, într-o natură rituală: munca asemenă. Atmosfera se păstrează la limita dintre mundan și extra-mundan. Ea imprimă senința o anumită măreție, nu într-atît de mitică, precum în poemele **Cariatidei**, dar nici atît de biografică ca în **Căile pământului**. Detaliile peisagiste, concurența poezului cu natura este încă senzorială. În marile sale poeme viitoare Ion Gheorghe aduce un anumit fel de elaborare senzuală a abstracțiilor. Pe de o parte el sensibilizează, masivizează comentariul politico-filosofic, pe de altă parte îl ermetizează, îl convenționalizează. Lectorul presupune subiectul, fiind reținut cele mai adesea de eclerajul liric al ideilor. Anecdoticul este aproape disimulat. O face, cum spunem, prin ermetizare. Cu acest aliaj atmosfera devine mitică, vizionară și suspendată într-un cosmos liric personal. De aceea se pare că poezul nu are antecedente. Eruptia lui poetică este lăsată de cele mai multe ori dintr-o stare nativă, într-o stare magmatică. De aici și refuzul lirismului care este de cele mai multe ori auto-control. Căci nerevenind la vers, spre a-l disciplina, acesta rămîne în forma lui naturală vulcanică, în care deopotrivă obscurul și clar-obscurul se combină în forme eliptice cu multiple întulțiri. Senzația de materie densă este puternică. Ion Gheorghe cunoaște secretul coborîrii abstractului în stălețele lui Heraistos.

Este interesantă și tehnica ultimă a poezului. Poezia lui pare o uriașă țoșă sau draperie anunțată peste stătuta realității. Aspectul solemn al versurilor, al oracolului poetic crește. Acoperind cu faldiri grave contururile, poezul oficiază un discurs asupra a ceea ce este esențial, asupra ceea ce poate fi bănuit esențial. Este tehnica parabolei. Prin acest procedeu foarte plastic, realitatea ne apare fie simplificată, fie abstractizată, fie tulburată de mistere. Nu întâmplător termenii „ciudată”, „bănuială” sînt învocați atunci cînd e nevoie de sporierea neliniștilor. Compoziția, de pildă, a poemului **Viața și opiniile pescărușilor** este simfonică, uzînd de efectul emoțional al tenebrelor, al presimțirilor funeste: „Într-o intră pe plaje umbră / bănuțoare umbră și elastică / legend orășul de alazuri, ca o ciudată pante neagră lăsată treierii cuiva. / Și pescărușii își săltau tulpina capului de-argint, / ca pe-un lujer de lălea, / nedumeriți de-această înfățișare... / Apoi doar vîntul se-ășternea, ca o albastră pînă vîntul se pozează / pe vîntul orășului și-al mării, încît credeai că poți să tragi de marginea vîntului acela așa cum trag pescarii de năvoade; / astfel

putînd să afli glasurile / ce se mișcău pe undeva prin colțuri / ca niște crabii descumpăniți”. Ne aflăm într-un registru liric aparent liniștit. Dar liniștea este treptat spulberată de apariția spectrului trădării. Agitația pescărușilor, a întregii naturi nu poate împiedica ineluctabilul. Sintem în planul dramatic. Ca apoi să trecem în cel tragic, cînd însăși natura, forțele și elementele ei interioare încep să se suspeteze, să se învîntăieze între ele, să se învîntăieze. Omul, a cărui identitate fizică este împrecisată moral și psihic încă foarte precisă, e prins. Oamenilor nu le rămîne decît să renunțe la pescuit, căci pescuitul ne apare ca „deprindere de-acum acumplită a celor ce l-au prins pe om”. Pe același contrapunct al spaimii este construit și **Sarja**: „Pe cînd eu toții se-ășteptau cu-atîta mai puțin / pe cînd în asta-noapte și veghea, și înțelepciunea / pîndeau din turnurile lor de pază, / pe cînd ei însuși, ei — conducătorii lor, / de ale cărui semne se leagă și se lîn / și viețile acelor, și viețile acelor, și a furnalului în lucru; / pe cînd ei toții se-ășteptau cu-atîta mai puțin / cu ești și fosta-i cunoștință de-mulț — atunci și-acolo s-a-nîmplat. / Atunci și-acolo, ca un nod de piatră / lovit de flacăra metalului vulcanică, / zvicni bolulud de pămînt industrial care-nchisese focul și metalul.” Totuși ambele poeme se încheie luminoase, într-un simbol brethonean al permanentei binei.

Dar sub zodria eroismului, a comunismului care se sacrifică, sînt puse și celelalte poeme din **Cariatida**. Un frumos simbol cuprinde și poemul care dă titlul cărții. Dincolo de cauzele care au dus la prăbușirea zidarului, el sugerează o nouă interpretare a legendei lui Manole. Fiecare zidar, fiecare Manole se zidește pe sine în fiecare casă, nesacrificînd astfel libertatea soției adică frumusețea. În **Sarja** sensul este asemănător („El va rămîne-n vîntul otelului de tren, / și-n fosnetul metalic al anelurilor de paze) iar arhitectura poemului este remarcabilă. Moartea apoteotică a turnarului dă o turnură legendară întregului poem. Magnific prin vibrația lui monumentală este și finalul **Baladei țărănului tînăr** în care poezul se apropie de violența metafizică a eresurilor populare. Prin **Cariatida** Ion Gheorghe ne-a dovedit că este stăpîn pe arta marilor compoziții, a marelor ansambluri, așa cum a dovedit-o și în episoadele bine asamblate tradiționale din **Căile pământului**. Cu ultimele sale poeme, — răs-pîndite în diferite publicații, — Ion Gheorghe intră într-o nouă fază a creației sale — pentru el fiecare carte respînde pe cea anterioară — etapă pe care nu pune-o sub pavilionul variantelor atlantice. Așadar, de la variantele solemne la variantele atlantice. Despre acest drum însă, cu prilejul apariției **Serisiorilor** esențiale.

M. N. RUSU

TEODORA MOISESCU-STENDL — linogravură

șantier în mișcare

reportaj de
romulus zaharia

Pătimașă noastră muncă e și ea
asemeni semințelor. Dintr-un ciclu
de viață se aruncă într-altul. Păte-
le ne sînt în plină creștere, în ne-
întreruptă goană către vîrsta natu-
ră a socialismului. Și cum pîmînt
verii sînt miezul jicării semințe, tot
așa, miezul faptelor noastre se adună
în pîmîntul acestui august atît de a-
proape de vîrsta unui sfert de veac.
Pămîntul tînar al țării repetă rosturi-
le grave ale naturii lor cu perma-
nențe adînci. Sîrnițe, materie și
oameni înălță statura în rosturi in-
dustriale și de viață civilizată prefi-
gurînd, prin perenitatea lor, dimen-
siunea zilei de mine. Vara noastră
culege fructele zilelor de-atunci, de
la eliberare; anotimpurile de mine
vor cunoaște roadele directivelor ce-
lui de-al IX-lea Congres; ziua de
mine se află în ziua de ieri și de
azi...

Poate de aceea, freamătul clocoțitor
al șantierei ne încearcă des
cu ispită reportajului. Întîlnim
realitate bine definită în timp și
în spațiu: nu este oare, nu este oare
care să nu-și fi întîlnit chipul pe
schele de șantier. Mii de locuri și
mii de oameni impun astfel o anu-
me semnificație temporală: întreaga
țară e un vast șantier al înnoiri-
lor. Și aceasta se va putea spune
oricînd și oriunde despre România
socialistă. Dacă arhitecții așază
doar în cîțiva ani locuințe pentru
300 000 de oameni într-o nouă har-
tă a unui oraș, de pildă Bucureștiul,
va trebui să merjem la izvoarele
faptei. Și faptele de masivă regenerare
a țării noastre au un singur și bogat
izvor: cuvîntul partidului. Pretin-
deni vorbesc numai aceste cuvinte
ale faptelor partidului nostru. An
după an năvăla clipele de visare din
zilele cuceririi puterii politice și
economice — eram la vîrsta adolescenței
— se așază în liniștea faptelor mari.
La 23 August 1944 nu întrezărisem,
oricît de îndrăzneț ar fi fost visul
virteții și entuziasmului nostru, ti-
nerețea României de azi. Fusese
prea mult jefuit, singerașe prea
mult, prea adînci și erau rănilor, ca
să-și fi îngăduit careva din vîrsta
noastră o descriere atît de temera-
ră a orizontului de azi. Pe atunci
România era atînsă grav de flage-
lul războiului și din vindecare a
născut conștiința ei nouă de azi. O
febră pustitoare a fost nimicidă cu
o alta clocotitoare, a reconstrucției.
Febră scheletor. Am ajuns la liniștea
faptelor mari ale socialismului, în
care... „un pas înainte, un altul în
sus”, așa cum s-a spus, definesc
timpul pe care-l trăim. Un efort
organizat, o muncă strălucitoare ne-au
făcut să ajungem din urmă performan-
țe care odinioară ne-ar fi uluit
și care au intrat pe făgașul firescu-
lui. Ne mișcăm deznăscut într-o lume
ce-și circumscrie parametrii civili-
zației avansate. Nu, la vîrsta anilor
de-atunci, nu întrezărisem mișcarea
sigură a acestui „un pas înainte,
un altul în sus”...

Și care dintre noi, n-a smuls mă-
car o dată strigătul acela de admira-
rație, de mirare, din întreprîn-
derea de gînduri și de sentimente
cite s-au adunat în vremea asta în
pieptul nostru — la mărturia altor
realizări? Am încetat a mai prîni
cu jînd la instalațiile chimice țării
cu tradiție. Noi însine sîntem în sta-
re să clădim cetăți industriale. La
Craiova am construit 115 hectare
de industrie chimică în cîțiva ani;
gazul metan supus transformărilor
în 14 fabrici principale la chip de
acetilenă, acid acetic, acetat de vi-
nil, acetat de polivinil, butanol, al-
cool etilic, iată ce vinde astăzi in-
dustria chimică românească. Com-
binatul chimic de la Craiova fabrică
azot, oxigen, catalizatori organici.
Dincolo, la Brazîi, țînăra noastră pe-
trochimie își așază culorile peste

gîndurile, peste inimile generațiilor
de azi. Gazetele provenite de la rafina-
rie sînt transformate în zeci de mii
de tone de etilenă și propilenă. 100 de
km de conductă leagă un impunător
ansamblu: reactoare, pompe, schim-
bătoare de căldură, la o singură
instalație — stația de olefine. Înainte
vreme, 100 de km era lungimea con-
ductelor întregii noastre industrie a
petrolului; o chimie a acestuia prac-
tic nu exista...

Am bătut drumurile și la Vidraru,
pe Argeș. Am privit și eu de pe
buza barajului în adîncul celor 166
de metri. Pașii mei au bătut truda
și sudoarea încrămite în cei
480 000 de metri cubi de beton cit
s-au turnat pentru îndălțarea bara-
jului. Aștept și eu cuprins de înfri-
gurare, clipa apropiată cînd vor în-
neca spre cubarele de muncă ale
țării cei 220 000 kW — puterea insta-
lată a hidrocentralei scotită, ca mă-
rime, între primele 10 construite în
lume. Se apropie, curînd va să sune
clipa intrării ei în funcțiune. Com-
binatul siderurgic din Galați, cu fie-
care oră apropie și el ziua cînd pro-
ducția noastră de oțel se va dubla.
Șantierul efervescent pe o suprafață
de 500 de hectare astăzi, mine va
prelucra 4 milioane de tone de oțel-

lingou. În sfîrșit, care dintre noi nu
și-a revizuit noțiunea de gigantic,
călătorind la Porțile de Fier? Timp
de 8 ani, specialiștii români, în co-
laborare cu specialiștii din R.S.F.
Iugoslavia au elaborat vaste lucrări
de proiectare a sistemului energetic
de navigație de la Porțile de
Fier. Lucrările au început în 1964.
Se desfașoară cu minuție și din plin
reconstruirea, în viitorii ani, noțiunii
ce le scotțisem pentru totdeauna
fixate; este unul din cele mai
importante obiective energetice pe
plan mondial — 2 000 000 kW, cu
o producție anuală de energie elec-
trică de peste 10 miliarde kWh, im-
partită egal între țara noastră și
R.S.F. Iugoslavia — de 5 ori mai
multă energie decît în România anu-
lui 1938! Așadar, schelele oricărui
vis se pot ridica în România șanti-
erelor, țară care a născut nu numai
gîndul temerar al acestei construcții
neobișnuite ci și capacitatea materia-
lă și tehnică necesară la realizarea ei.

Un vast șantier — aceasta e Ro-
mânia Socialistă. Și nu spunem o
noutate. Am vrea doar să consen-
năm la a XXII-a sărbătoare a eli-
berării, că forjele țării lucrează din
plin, în pulsații năvalnice. Freamătul
creator, forța și vitalitatea ei
le-am ridicat pe treptele cele mai
de sus, prin cuvintele și faptele
partidului. Economiiștii traduc starea
actuală a economiei noastre cu so-
brietatea semantică descoperită în
noțiunile: complex, unitar, echili-
brat. Noi vom judeca mai simplu:

e vreme bună în țara noastră. E
timp prietnic construcțiilor. De tot-
deauna țara care a construit a fost
și darnică în bucurii.

...Pătimașă noastră muncă se a-
dună în pîmîntul verii. Cu bucuria că
există, că sunetul său se unește cu
muzica orchestrei, această orchestră
care tresare cu toată viața, cu toată
sufletul, cu toate energiile — des-
căturașă de armonii...

2
Adeșea, aud spunîndu-se: e minu-
tat cit am crescut în acești ani...
Și dacă lași în urmă cerul și gîrnița
săltată din șes și prioștii orașul
peste riul anilor, ai cuprinde cu
uşurintă semnele înaintării lui în
timp și în spațiu. Raionul „23 Au-
gust” se respiră spre comuna Pante-
limon. Nu peste mult timp palatul
și biserica Ghiculeștilor (cu splen-
didul monument funerar cioplit
în marmură de Carara; din paraclis
Ghica și Constantin Ipsilante înco-
dese nisipurița timpului) vor rădăci
printre construcțiile marelui Bucu-
rești. Așa cum amintirea unui Ma-
laxa sau Voinea, mai răfăcește cite-
odată pe aici...

La uzina „Republica”, montorii
încheiau construcția metalică pe
locul unde vor reamplasa laminorul
de 3 folii. Dincolo, la uzinele „23
August” constructorii finisează ha-
lele noi. Nu ne vom opri la secția
de prelucrare a utilajelor complexe,
dotată cu mașini uriașe — caruselul
de pîndă poate prelucra piese de di-
mențiuni pînă la 6 metri și este una
dintre creațiile constructorilor uzi-
nei; și nu ne vom îndăli reflecta-
țiuni pe marginea agregatelor pro-
duse aici, mori de ciment etc. Vom
străbate hala Diesel — se produc
motoare între 150 și 1250 C.P. — fără
a zăbovi la motorul gata de drum,
— este livrat industriei petrolifere.
Vom arunca o privire asupra celor
ce au de făcut muncitorii și specia-
liștii de la „23 August” în viitor.
Uzinele își vor îmbogăți profilul.
Pînă în 1970 vor fi construite o fa-
brică de frîne pentru locomotive și
vagoane, două noi hale destinate
producției de locomotive Diesel, me-
canice și hidraulice, motoare de di-
ferite tipuri, fabrici complete de ce-
ment, utilaje moderne pentru in-
dustria chimică și siderurgică. N-am
insistat, dar diversitatea acestor pro-
duse este reflexul „de inimă”, ca să
spun așa, nu numai al unui poten-
țial industrial impresionant, ci mai
cu seamă la ceea ce au fost uzinele
N. Malaxa (înființate în 1922 pen-
tru repararea de locomotive și va-
goane). N-am apela la sentimentul
acestei împliniri, nici amintindu-mi
de faptul că o comandă de arma-
mentul la Malaxa, al cărei cost era
aproape de 200 de milioane, a fost
facturată cu suma de un miliard și
jumătate de lei. Nu. Acest profit —
de 8 ori mai mare decît costul real
al armamentului, deși spune mult,
de altfel vorbește singur — l-am
consențat în treacă. Profiturile la
Malaxa rememorează istoria uzine-
lor care astăzi se numesc „Repu-
blica”. Aparținuseră grupului Ma-
laxa, pînă la război au fost doar
anexa acestor uzine. Apoi, le înghi-
tise societatea „Rogijer”, proprietatea
lui „Herman Göring-Werke”. Crea-
torul și stăpînului floros al gestapo-
ului, „morfinomanul, traficanțul a-
cela corupt”, cum numise însuși
profetul nazismului, Hitler, pe a-
propriatul său colaborator și mare-
șal al Reichului, își întinsese laba
unsuroasă pînă aici, în colțul n-
cesta de țară, pe acest petec de pă-
mînt care astăzi se numește rai-
onul „23 August”. Uzina a fost mili-
tarizată. Un comandament militar

german exercita presiuni morale și
fizice asupra muncitorilor. Muncito-
rii erau terorizați, bătuiți, încar-
cerati. Ziua de muncă se prelungea
după bunul plac al comandamentu-
lui militar, odîna legală fusese sus-
pendată... Societatea „Herman Gö-
ring-Werke” se comporta bestial de
parcă fasciștii ar fi fost pe propria lor
moșie, de parcă țara ne-ar fi fost un
lagăr.

...Uzina de țevi „Republica”, da,
ea poate să arate cit am crescut. În
dennitate mai ales. Pentru că uzi-
na oricum este alta. Nu mai este
anexa unor uzine de reparat loco-
motive și vagoane, e uzină care
produce 17,5 tone de țevi pe oră!
Aceasta înseamnă 140 de tone țevi
într-un schimb săptămînal...
Și vom face și mai mult.

3
Aburii laminarelor de la „Repu-
blica” se văd uneori pe drumul spre
Dunăre, printre girnițe și bătrîni
stejari aburînd în frunzișul lor im-
bulzeala codrilor de odinioară. De
pe calea pură a țerilor simți mai
bine cum țara urcă pe stîncile tim-
pului. Nu știu de ce, dar și se impune
nevoia acestei depărtări, simți că tre-
buie să pleci de lîngă acest tablou
pentru a-i vedea mai bine culorile.
E o vastă mișcare spre anul 1970.
O mișcare în care culorile se așea-
ză în gînduri, sau se ridică odată
cu clipele, din oameni, și se întorc
din nou la oameni. „Dăruite țării.
„Un pas înainte, un pas în sus” —
este tabloul de azi. De fapt este ima-
gina dinamismului economiei româ-
nești. Volumul producției noastre este
de 10 ori mai mare decît în 1938.
România măcinată de război plecase
în cursa prefacerilor ei adînci de la
punctul zero. Și astăzi este la capă-
tul unui examen al capacității și
valorii poporului său. Întreaga Ro-
mânia socialistă este un șantier în
mișcare. Coordonațiile navei noastre
sînt greu de stabilit. „Un pas înai-
nte, un altul în sus” — solicită efor-
tul unor calcule permanente. Și noi
obișnuim în fiecare zi să punem
piatra inaugurală la un nou combi-
nat, la o casă de cultură sau la o
școală. Prizelista României viitoare
se ridică și prinde viață din docu-
mentele Congresului al IX-lea al
Partidului Comunist Român. Adîncul
lor conștient prelungeste pînă în con-
știința oamenilor imaginea șantierei
de pe întreg cuprînsul țării, —
construcții începute sau care se vor
întîla.

Șantieri în mișcare...
Industria prinde viață în toate
regiunile țării, nivelul economic ac-
tual va crește și mai mult pînă în
anul 1970. Mai mult oțel, mai multe
mașini-unelte, mai multă energie
electrică, pîne mai multă, — și
școli mai multe — și asta înseamnă
o viață mai bună. Uzine de mașini-
unelte, rafinării, combinate chimice,
fabrici de bunuri de larg consum.
Toate au cunoscut, sau vor cunoaște
de vîsmîntul schelelor, mișcarea
șantierei.

E mișcarea sigură, dinamică, de
la 23 August, din zilele insurecției
armate, mișcare înfrîncată în oa-
meni, în conștiința tuturor de po-
litica partidului nostru, — totdea-
na în miezul vii al faptelor noastre,
mereu prezent în viața întregii țări,
mercu în fruntea acestui popor în
sigură ascensiune socială și istorică.
Partidul ne-a făcut să cunoaștem
miezul dulce al pîmîntului verii. Ener-
giile noastre se dăruie întim șan-
tierelor în mișcare. Cuvîntul parti-
dului este acela care generează
unsuroasă pînă aici, în colțul n-
cesta de țară, pe acest petec de pă-
mînt care astăzi se numește rai-
onul „23 August”. Uzina a fost mili-
tarizată. Un comandament militar

„IOVAN IORGOVAN” — (basorelieu)

mureșul în august

(Urmare din pag. 1-a)

de partid și de stat în regiunea Mureș-Autonomă
Maghiară, am simțit pretutindeni, clipă de clipă, in-
terferența continuă cu fețe și dimensiuni ale istoriei,
contopirea cu faptele, cu gîndurile de viitor prin care
ființa finului își trăiește perpetuu setea de înnoire, de
realizare, de autodepășire.

O singură sută de ani ne despărțe, în derularea
rapidă a kilometrilor, de anoplum cînd marele poet
al românilor străbatea pe jos același itinerar, adunînd
doine și zicători, ducînd către Blaj idealul de unitate
al țării, încredințat deopotrivă iombilor sau trăgători-
lor de frunză și cetină.

Încă și mai înainte, Petőfi Sandor, Avram Iancu,
Papiu-Iliarian, generalul Bem sfîrșiseră aceleași locuri
cu propriul lor ideal de înfrățire, jertfă și izbăvire a mul-
țimilor.

Conservat cu evlavie în zidurile vechi, în incunabu-
lele bibliotecii Teleki, accelerat cu vigoare în amintirea
— vie pretutindeni pe valea Mureșului, vie pretutindeni
în țară — a luptei comunistilor și patrioților, timpul
riului comunică revelator, neîngădînd, cu timpul întreg,
cu destinele patriei milenare. Istoria contemporană a
Mureșului și străbătută de semnele entuziasmului revo-
luționar cu care locuitorii acestor meleaguri, în deplină
înfrățire, au înnoit din temelii fața orașelor, a satelor.
Tolăzînd ferm și netulburat prin rodnicia lui August,
Tirnova Mică, Mureșul, Olul superior, au destăinuit
conducătorilor de partid și de stat, cu prilejul vizitei,
o înfîntă bogăție sufletească. Hora și ceardașul, co-
voarele întinse pe garduri, florile șiroind ca un torent
luminos, plînea, sarea și vinul acestui pămînt al frăției;
au fost, timp de două zile, plenipotențiarele uneia și
aceleiași credințe în destinul României Socialiste, în
politica înțeleaptă a partidului comunist.

În decurul fascinator, de mare sărbătoare populară,

al finiturilor vizitate, colocviile și întîlnirile cu sutele de
mii de mureșeni au avut caracterul unor dialoguri de
lucru cu țara. Cu ocazia acestor convorbiri și întîlniri
s-au adevărit încă o dată legăturile partidului nostru cu
întreg poporul, preocuparea neabătută ca fiecare loca-
litate, fiecare familie să se bucure în tot mai înalt grad
de binefacere socialistă.

Pe parcursul a sute de kilometri ni se revelau noi și
noi imagini ale României aflată în plină ascensiune
economică și socială. Istoria de astăzi a Mureșului
cuprinde, într-o singură concentrare de talente și aspi-
rații, inestimabile valori umane, puse în valoare de epoca
prezentă. Dînd viață, într-o neîntreruptă aspirație spre
calitate și înălțime istoricilor directive ale Congresului
al IX-lea, regiunea Mureș-Autonomă Maghiară unește
iscușința, puterea de izvodire și dăruire a fiilor săi
într-o singură tălăzire de energii. „Firea ne-a așezat
într-o patrie ca împreună să asudăm cultivînd-o, im-
preună să gustăm dulceața fructelor ei” — scria altă-
dată Avram Iancu. După lupte revoluționare purtate cu
bărbăție, după întemeierea de lege nouă a patriei so-
cialiste, care asigură deplina înfrățire a demniității
umane și naționale, Mureșul, într-un ritm cu toate riurile,
cu toate finiturile românești, vibrează astăzi de semnele
împlînirilor, ale fructelor înobilite de miază și dulceță,
ale neîntreruptei ascensiuni. „Tot ce s-a înfăptuit în anii
noștri — sublinia secretarul general al partidului în timpul
vizitei — este rezultatul activității creatoare, neobosite,
a tuturor celor ce muncesc din țara noastră, a clasei
muncitoare, țărănimii și intelectualității, fără deosebire
de naționalitate, a întregului popor care a înfăptuit și
înălțat pe cînte politicii partidului”.

Spre generoasele arcade de triumf ale celui de al
12-lea August al nealiniării, creației și demniității, Mu-
reșul secular vine încărcat cu izbînzile și aspirațiile unui
milion de oameni, în inima cărora vibrează prelung
neuitatele clipe ale întîlnirilor cu conducătorii partidului
comunist, ai României socialiste.

VICTORIA ANA TĂUȘAN
destin folcloric

Merg, de cînd m-am născut, prin zăpada
ce-a spulberat-o din capătul vremii balada,
ochii de jar se în pe urmele mele
cu botul scrum, de cit mă adîmesc-n stele.
Blaute cu viscole, culorile au albit,
sulețul nu li se mai mărginește deslușit,
piscurile care în urmă rămîn
sînt semine căzute din celălalt tărîm —
semine ce dădău spre cer
brațe înfrunzite pentru lubreca unui astru stingher.

Întreb pe cine întîlnesc în cale —
nu mi-ai văzut geamănul chip,
n-ai auzit cîntecul Măriei-Sale
stăpînului Dor, plecatul în lume?
Se lingua că va muri și anume
brazi pătînași, drept nuntași va avea.
Sleuca gata să cadă, era înlma meca...

Pietrele întrebate mă întrebă deodată
dacă există o moarte adevărată,
dacă stingerea, somnul crezut fără vise,
e-o concentrare în el de abise,

sau e-o iluzie în marele haos
că vecla-l tot una cu clipa-n repaos.
Ce să le spun? Preoții-s munții cel mari,
ei promit odîna, păsările sînt lăutari,
pietere-s mîini încețate înspre cuvinte,
dorințele lor de a și n-au nici o țarie,
și-s numai posibilitatea a ce va să fie.
Somnul lor e și somnul diai noi
și se neagă cu moarte, moartea de-opol.

Trec prin zăpada tot mai înălță
și știu, pînă la marginea cealaltă
nimeni nu va putea să-mi spună mai mult
decît pot cu urechea să văd și cu ochiul s-auscult.
Carpatinele piscuri sulfă ger de poeme
cu destinaț ca nimeni să nu moară la vreme
și nimeni mai înainte de-a căluta
izvorul de stele din înlma sa...

Cînd să ating malul rivnii, spre care tot merg,
se vor stînge razele care-n pupile-m converg,
esența de cîntec va trece în fragedul trup
al nollor născuți și predestinați
sorele și luna să le dea cununa
pe frunțile lor de Carpați.
Cînd să ating ceea ce căutam,
îmi strînge sorocul cuvintele-n ram
și alți pași vor năzu prin zăpadă
călîndu-și o cale, a lor, prin aceeași baladă...

ALEXANDRU BARNA
cătrec timpul
ce vine...

Mă cauți prin scrisori și prin sînge
și mă-ntrăbi dacă nu te-am uitat...
Bunule, bătrînule scump
neingenucheat de sapă și coasă
cu umerii cit două dealuri
și cu apa Tirnavei
în privirile-ți odihnitoare intoarsă.
Îmi scrii: „Ați fost mulți,
ca un stol de prihoi,
și-ai umbrit dărbăceși și descuși,
dragul meu, mine, ori poiimine,
vor adormi peste mine
bulgării pămîntului, greu...”
Pînă mine, ori poiimine,
ca un stol de prihoi peste lunce
singelele noastre înflorește spre tine!
Nu-ți vom trage cămașa la sorți,
fala ta de țaran, ne rămîne!
Și cînd miinile tale
sfîrșite de coasă, de sapă,
vor odîmni ca după o zi lungă de vară,
noi vom duce-n priviri spre liniștea ta
pînă departe
orele pline
de lumea din noi
răsărită în tine.

o nouă avalanșă
în istorie la argeș

Pătrunderile în istorie, în memoria
timpului se fac rar și ele reprezintă
evenimente nu numai pentru oa-
meni, ci și pentru pămînt, pentru
întreaga telurică intruchipare a na-
turii ce a participat la așaltul omu-
lui. Pămîntul argeșan, cu sensibili-
tatea lui încercată de vremuri,
cunoaște acum a treia avalanșă
în istorie: mătreața hidrocentrală
„Gheorghe Gheorghiu-Dej” începe
marea geneză de forță și lumină.
Ea intră cu demnitate în sistemul
energetic național, înfîlîndu-se cu
fluviile de energie izvorite de la Bi-
caz sau înălțate ca o aureolă dea-
supra salbei de hidrocentrale de pe
Bistrița sau cu alte constelații de
energie și lumină aflate pe acest
pămînt întinerit.

Hidrocentrala este una din marile
realizări ale forței și inteligenței ro-
mânești. În centrala electrică sub-

terană aflată la 104 m sub nivelul
aibei riului, cele 4 hidroagregate
transformă în kilovolți vijelia șuvolu-
lui de apă ce-și dă drumul în meta-
morfoză de la o înălțime de 324 m
prin galerii și totodată, prin ritmu-
rile ce le răspîndește în rocile și
stîncile legate deasupra, sînt patru
inimi uriașe ale muntelui. La con-
strucția acestui măreț obiectiv hidro-
energetic s-a depus o muncă uriașă.
Dacă s-ar strînge toată cantitatea
de stîncă dislocată din munți pentru
galerii și puțuri, pentru spațiul ne-
cesar uzinei subterane s-ar putea
plămădi strat cu strat un munte în-
năd. Pe acest munte ar trebui să-
pate în numele constructorilor și
inginerilor care au contribuit la
ridicarea hidrocentralei și nu numai
numele, ci și împlînirile semnifica-
tive din viața și munca lor. S-ar
naște astfel, cea mai glorioasă co-

lumnă. Desigur că ea ar trebui de-
numită Columna luminii.

La Argeș se produce o nouă a-
valanșă în istorie. Cetatea lui
Vlad Tepeș din vîrful muntelui stră-
juie deasupra timpului. E o ruină
grăitoare de pe care contempli a-
dîncimile poporului român și te con-
vingi încă o dată că Vlad Tepeș
este o stîncă uriașă în istoria acestui
popor. Altă pătrundere a făcu-o
Ana și Manole de pe Argeș mai în
jos. Ei au împămîntenit spiritul de
jertfă al constructorilor. A treia pă-
trundere în istorie o face acum hi-
drocentrala „Gheorghe Gheorghiu-
Dej”. „Vor trece, fără îndoială,
veacuri — spune tov. Nicolae Ceau-
șescu — iar urmașii noștri vor veni
și vor admira priceperea celor care
au zidit hidrocentrala”. Victorioasă
avalanșă în istorie!

ION CHIRIC

interviul „lucea farului“

alexander isancenکو
membru
al academiei
cehoslovace
de științe
praga

1. Care este după părerea dumneavoastră aportul pe care cultura europeană contemporană îl poate aduce cauzei păcii pe lume?
2. Cum apreciați contribuția culturii românești la unitatea popoarelor europene, menită să le asigure o viață panică și înfloritoare?
3. Doriți să adresați un mesaj cititorilor revistei cu ocazia sărbătorii noastre naționale?

Înainte de a veni pentru prima dată în România, în 1962, aveam — mărturisesc — o cunoaștere foarte superficială a culturii române. Fi- rește, citisem în franceză câteva traduceri din Eminescu și văzusem „Scrisoarea pierdută” de Caragiale; cunoașteam arhitectura capitalei din epoca interbelică; văzusem un ansamblu de dans și cîntec popular. Ca lingvist, aveam anumite cunoștințe asupra istoriei și structurii limbii române; nu ignoram cu de-a- virgirie istoria principatelor Moldo- ve și Valahiei. Dar numai umblind prin țară am înțeles cât de nepre- cise erau cunoștințele mele. Aș pu- tea să mi le rezum impresiile în mo- dul următor:

1. Sint profund impresionat de acest peisaj variat care poartă însă un denumitor comun, peisaj dul- ce și ușor sever totodată, format nu numai de natură, ci mai cu seamă prin intervenția unui popor de cul- tivatori.

2. În România se încrucează influențele mai multor vechi civili- zații profund europene: vechii cul- turi a civilizațiilor de păstori i s-a suprapus cultura greacă, romană și bizantină. Dar, în opoziție cu pre-zența culturii creștine în țările Euro- pei occidentale și centrale, n-a existat în România o ruptură între antichitatea clasică și cultura con- temporană. Iată de ce consider România drept o umășă directă a ce- lor două surse principale ale ci- vilizației noastre europene. Sint con- vins că avem aici premisele pentru dezvoltarea acestui nou umanism, al cărui leagăn se găsește în Eu- ropa și care formează denumitorul comun al continentului nostru.

3. Admir profund dezvoltarea e- conomică a României începută după cel de-al doilea război mondial. Bogățiile țării au fost mobilizate în mod impresionant, înclt țara se în- fățișează în 1966 ca o țară indus- trializată, cu o agricultură solidă și sănătoasă. Sint incredincnt că această dezvoltare e departe de a se fi terminat.

4. N-as putea încheia observațiile mele fără a menționa contribuția României la dezvoltarea științei mondiale. Viața științifică e impres- ionantă, și lingvistii și specialiștii în materie de folclor din România ocupă un loc important în ansam- blul cercetărilor din aceste domenii. Vreau să felicit Academia Republicii Socialiste România și universită- țile din București, din Cluj și din Iași pentru a fi crescut un număr atît de mare de tineri cercetători, ale căror lucrări sint bine cunos- cute în lumea întreagă.

gérald antoine
rectorul
academiei
din orléans
frança

1. Prima întrebare se împarte de fapt în două — 1) erați unii francezi că rămîne fidel lui Descartes și me-

toidei sale, după care trebuie mai întâi să fragmentezi problemele pentru a avea mai mare șansă apoi de a le rezolva; pe de o parte, cum poate fi cultura europeană un fac- tor de unire? Pe de altă parte, cum poate ea ajuta răspîndirii idealuri- lor de pace în largul lumii?

Nu mai e nevoie să demonstrăm că, în sine, cultura e un factor de comunicare și de înțelegere. A fi cultivat, înseamnă a cumula un nu- mar lot mai mare de informații și de cunoștințe care să permită indi- vidului de a ieși din sine, din uni- cular său univers limitat, spre a des- copri pe cele ale altora: cultura este astfel fermentul fraternității.

Nu ne gîndim să afirmăm că cul- tura europeană ar fi, în esență, su- perioară oricărei alteia! Ar însem- na să facem pe loc dovadă de in- cultură! Dar e limpede că situația istorică și geografică a Europei îi conferă o grea responsabilitate față de destinul planetei noastre — și în special cu privire la apărarea va- lorilor civilizației.

Și iată cum, în același timp, apar- re răspunsul la cel de-al doilea as- pect al problemei în chestiune: nu există civilizație fără garanție de durată, deci de pace. Dacă acum Europa consimte să redevină unită de la vest la est și de la nord la sud, un continent al „luminilor”, a- cestă lumină vor fi primele torțe ale păcii apărînd în una din cele mai vechi părți ale lumii.

2. Mi s-a întimplat să spun de mai multe ori, în decursul colloqui- lor de la Sinaia, că înția virtute a lingvistului ar trebui să fie modestie. Mărturisesc deci, că dacă obli- gatus de multă vreme, datorită discursurilor mele (între alții Mario Roques) și pîdei lor pe care mă străduiesc a o urma, să mă infor- maz asupra lucrărilor lingviștilor români, în schimb m-am simțit des- tul de lipsit de informații asupra istoriei și artei românești — și în- clud de asemenea literatura în cu- prinsul artei. Tocmai conștientă a- cestui lacune m-a îndemnat să ac- cept amabila invitație a d-lui profes- sor Caraciu de a veni la Sinaia.

O atmosferă de bunăvoință și de constantă sollicitudine, ca și de se- riozitate nu lipsită de humor, pe care o respiră la Sinaia, îmi pare a fi tocmai aceea în care se pot îm- plini tezeurile culturii.

3. Urez compatrioților noștri din „România”, care sint români, să poată continua lupta dreaptă: a progresului social și cultural în pacea fără de care nu poate exista nici cultură, nici societate teritică.

— In ultimul an car- tea românească a fost larg reprezentată pe meridianele globului. La Leipzig și Pekin, la Var- sovia și Bandung, la Frankfurt am Main și Edinburgh, la Stock- holm și New-York, ca și la Expoziția perman- entă de educație UNESCO de la Geneva, ea s-a bucurat de o bună primire. De la mare Expoziție interna- țională de artă a cărții de la Leipzig, cartea românească s-a întors cu 16 distincții: o me- dalie de aur, 5 argint, 5 de bronz și 5 men- țuni. La Edinburgh ea a obținut alte două premii.

— Ca urmare a pre-zenței românești la te- centul tîrg de la Bel- grad (22—28 iunie) nu- meroase edituri de pe glob și-au exprimat in- teresul pentru traducere- rile diferitelor opere beltristice și științifice din țara noastră. Men- ționăm, printre altele, edi- turile iugoslave: No- lit, Jugoslavskaia Kni- ga, Turistica Stampa și firme din alte țări ca: „Eco n” (Düsseldorf), „Karl Thelemig” (Mün- chen), „Georg Thieme” (Stuttgart), „Springer” (Berliner Heidelberg), „John Wiley” (New- York), „Mc. Graw Hill” (New-York), „Oxford U- niversity Press” (London), „Odéon” (Paris), „Rez- noiznos” (Sofia), „Jus Autor” (Sofia), „Mejdu- narodnaia Kniga” (Mas- cova), „Kultura” (Buda- pest), „Deutscher Buch-

Export und Import G.m.b.H.” (Leipzig), „Ars Polona” (Varsovia), „An- ton Schroll” (Viena), „Tsuneo Ikeda” (Tokio), ș. a.

— Numărul traducere- rilor cărților românești în alte limbi este în continuă creștere. Ope- ra lui M. Sadoveanu a cunoscut 120 de ediții în aproape 50 de țări, M. Eminescu a fost tălmă-

— Numeroase loturi de lucrări științifice românești vor pleca anul acesta în Franța. Men- ționăm dintre ele „Rini- chiul de șoc” de acad. Th. Burhele, „Modula- ția de frecvență” de a- cad. Gh. Carlianu. În Anglia vor fi livrate „Teo- ria algebrică a meca- nismelor automate” de acad. Gr. Moisil și lu- crarea inginerului Mir- cea Soare „Amplifica- rea ecuațiilor cu dife- rențe finite, la calculul plăcilor curbe subțiri”.

a. m. oirese
profesor
de etnografie
la
universitatea
din cagliari
italia

1. Cred că trebuie făcută o dis- tinctie, dat fiind că nu e un fapt unitar și omogen „cultura europeană”. Există în Europa curente cul- turale irrationale sau de evaziune sau agnostice, care, subiectiv și obiectiv, sint un obstacol în drumul păcii ori înțeleg peaca ca pe o simplă consolidare a pozițiilor de privilegiu politic, economic, social și cultural. Există apoi elite curente care, mai mult sau mai puțin di- rect și conștient, lucrează în ca- drul raționalității, pentru o angaja- re în marile sau micile bătălii cul- turale și politice ale timpului nos- tru, pentru înfringerea naționalis- mului sovînic și a imperialismului încă viu în politica și cultura Eu- ropei și a lumii. Am impresia că tendințele avansate și progresiste sint astăzi în prevalență în Europa, în ce privește prestigiul și capacita- tea și puterea combativă. Dar poate, acțiunea trebuie să devină și mai conștientă și directă. Este ca- zul poate de a cîștiga o conștință și mai clară a faptului că perico- lele în care e pusă pacea nu iau naștere numai din mișcările brutale și sîngerose ale vechilor imperia- lisme, dar și din acțiunile mai sub- tile și moderne ale neocapitalismu- lui inteligent, care — ca vechiul aristocrat din Gattopardo — vrea să schimbe ceva (și în ce privește cultura) pentru ca în substanță lu- crurile să rămînă aceleași.

2. Socotesc că pentru numeroase motive istorice și actuale, cultura română (a cărei valoare îmi era cunoscută încă înainte de a fi avut fericitul prilej de a o aprecia mai direct prin contactele personale, numeroase și fecunde, de la Sinaia) poate să reprezinte o mare funcție în cadrul european. Dar nu sint în măsură să spun ce trebuie să facă oamenii de cultură români (și ceea ce ei dealiminteri realizează minunat). Vorbînd egoist, doresc numai ca legăturile cu cultura ita- liană, și pentru a fi mai precis, cu anumite curente ale culturii italie- nese și devină din ce în ce mai in- tense și directe, nu numai pe pla- nul academic sau oficial, dar și pe

aceia al schimburilor de experien- te, al înțînirilor și al dezbaterilor estetice.

3. Nu e vorba de un „mesaj”, pentru că nu am căderea să capa- citețea să-l fac. Dar, desigur, ura- rea sinceră și afectuoasă pe care o formulez este aceea că aniversa- rea unei date așa de importante în istoria țării dumneavoastră, și în același timp în istoria europenă, să marcheze noi succese ale poporului și ale culturii române, alit în construirea unei noi socie- tăți, ca și în acțiunea pentru pacea lumii.

p. rusev
rectorul
institutiului
pedagogic
din tîrnovo

Mai întii aș vrea să mulțumesc revistei „Lucaefărul” pentru atenția pe care mi-a acordat-o în calitate de reprezentant al literaturii și știin- ței bulgare. Întrebările pe care mi le-a adresat săptămînzului Ununii Scriitorilor din R. S. România sint interesante și foarte importante. De aceea răspund la ele cu cea mai mare plăcere.

1. După cum se știe, arta, litera- tura, știința, limba — îndeobște cultura — reflectă viața, luptele și succesele popoarelor în decursul veacurilor. Cultura unui popor este trecutul lui istoric, căutat de detaliu nesemnificative și cristalizat în forme durabile, cu o înaltă valoare estetică, accesibilă fiecărui om. Dar cultura unui popor cuprinde în- tr-însă și starea din prezent a po- porului respectiv. Ea este o oglindă în care se pot vedea frîmțările, năzuințele, succesele și cuceririle contemporane ale poporului. În același timp, ea preconizează vi- torul și arată tendințele și condi- țiile dezvoltării necontenite. Am pu- tea afirma, de exemplu, că cultura românească este o sinteză a tre- cutului, prezentului și viitorului ro- mân, și că în această cultură sint înscrise și codificate viața și ope- rele naționale românești din trecut, de acum și din viitor.

Iată de ce cultura europeană înaintată prezintă într-adevăr o bază bună și sigură pentru stabili- rea de relații și contacte între oa- menii de cultură din diferite țări, în spiritul respectării valorilor cul- turale și artistice ale popoarelor.

Dacă oamenii se cunosc între ei și mențin contacte neîntrerupte, pot să evite mai ușor contradicțiile și divergențele dintre ei. Reconștea- rea mai rapidă și mai efectivă a valorilor cultural-artistice a tuturor popoarelor se poate face pe calea răspîndirii și însușirii culturii și artei acestor popoare. Unul din mij- loacele pentru înălțurarea și depa-

sirea pericolului unor conflagrații distrugătoare mondiale îl constituie tocmai relațiile culturale, legăturile reciproce în domeniul cultural-ar- tistic.

Este o fetiche mare că în timpul nostru mijloacele de propagare și răspîndire a valorilor culturale și artistice s-au dezvoltat alit de mult și stînesc un interes din ce în ce mai mare. Editurile, presa, radioul, televiziunea, cursurile de limbi străine, turismul ș.a. oferă în zilele noastre o largă posibilitate în ve- derea angajării europene ca un im- portant instrument al menținerii pă- cii în lume.

În legătură cu aceasta, pot adău- ga că în trecutul mai îndepărtat, deși condițiile istorice erau mai di- ficile, relațiile culturale dintre unele popoare europene au fost strîns și puternice. Epoca capitalismului a ridicat bariere între popoare și aceste bariere trebuie distruse.

2. Pot încredinta pe cititorii re- vistei „Lucaefărul” că în Bulgaria ce astăzi cultura română este cu- noscută și apreciată. Se traduce mult din scrierilor români. Sint mulți bulgari care știu limba română — unii au lucrat, alții au studiat în România. Probabil nu este nici un bulgar care să nu asculte cu plă- cere melodiile și cîntecurile romă- nești la postul de radio București. Pe drumurile României, în fiecare zi se pot înțînii zeci și zeci de turiști bulgari.

În ceea ce mă privește pe mine, sint de mai multă ani un propaga- tor al culturii și artei române în Bulgaria. Am venit de trei-patru ori în țara dv, am citit mult despre ea, am scris despre scrierilor ro- mâni și despre relațiile culturale dintre cele două popoare. Totuși, Cursurile de vară și Colocviile științifice de la Sinaia s-au arătat a fi și de data aceasta foarte in- teresante și utile pentru mine. Abia în vara aceasta, la Sinaia, am pu- tut căpăta o impresie mai largă și mai completă despre cultura, știin- ța și artele din Republica Socialis- tă România.

Impresia mea este că frunțașii științei românești demonstrează pe scară întînsă faptul că cultura ro- mână a fost și este legată și inru- dită cu cultura popoarelor români- ce din Europa Occidentală și din America de Sud. Pe de altă parte, este evident că cultura română are legături tot atît de vechi și de pu- ternice și cu cultura popoarelor din Europa de sud-est și din Balcani. După părerea mea, faptul acesta conferă culturii române un rol de- zosebit în vederea cunoașterii tutu- ror popoarelor. Cultura română apare ca o legătură naturală, cu un drum larg de schimburi cul- turale între Est și Vest. Prin Românie și prin savanții de pretutindeni în domeniul romanisticii, al filologiei române, literaturii occidentale in- tr-adevăr poate cunoaște și simți prezența și a altor popoare balca- nice și sud-est-europene.

3. Cu ocazia sărbătorii naționale a României, 23 August, aș vrea să adresez cititorilor revistei „Luca- efarul”, și prin ei tuturor oamenilor de litere, știință și artă din Româ- nia un salut cordial și să le urez succese mari în munca lor viitoare.

Interviu realizat de
AL. MIRCAN

TH. PIERIDIS

din ciclul: „un poet străin
se plimbă prin bucurești“

sfaturi poetului

(inedită)

Adesea tu te simți, poete,
așemeni unui armăsar închis într-un acol
cînt două palme de pămînt.

Ai vrea să spargi acest acol, să spargi porțile orașului
și să alergi pe cîmp, cu coama desfăcută-n vînt,
cu pieptu-n spume ca un val,
cu sufletul în clacot, și el așemeni unui val.

Ai vrea să vorbești de nenumerabilele petece de pămînt
care, și ele, se unesc, din zi în zi,
și se întînd și ele, ca lumina
care pornește de la prima lăcărare-a zorilor
ca să atingă imensitatea aurită a amiezii.

Ai vrea să mai vorbești de spica,
de vile cu pîrul pieptănat, de pădurile sbrîrite,
de merii gingași, de marile furnale cu pieptul tînător,
ai vrea să vorbești de vechiul foc pietrificat
pe care oamenii-l adună acum cu lopata
și-l fac să retrăiască-n măruntălele locomotivei
ai vrea să vorbești de călălal fac, de singele mort
pe care oamenii, tot oamenii îl revînie
ai vrea să vorbești și de oameni
de oamenii aceia care-duc pe lume și re'nvie
focul și spicele și o vechi fericire ulată
o fericire, și ea, de mult pietrificată.

Nu te grăbi poete,
Vom face poale într-o zi călătoria-aceasta
Deocamdată, nu ne-ngăduim decît o scurtă
promenadă
prin străzile și grădinile acestui oraș.

Dar încă să mai știi, poete,
că armăsarul ce nu suferă zăbala
de trebuință pentru-o scurtă promenadă
nu va fi bun la marile călătorii.
Căci poezia care nu-i disciplinată
la seara îngrădirilor făcute-anume
e-o poezie care se va pierde
cînd se avîntă-n cîmpul fără margini.
Fii răbdător, poete. Poate, într-o zi,
ne vom îngădui galopul în cîmpie.

Și chiar de nu ne vom îngădui aceasta
tu alege un om de pe stradă,
pipăie-i miinile, să simți de sint bătătorite,
apoi privește-adînc în ochii lui
și vorbește, în cuvinte-adînci, de ochii-aceștia

Veii fi văzut totul — chiar și marile furnale.
Veii fi spus totul — chiar și steaua
care păzește totul cu aripile-i acrotitoare.

MIGUEL ANGEL ASTURIAS

zeița fortuna

Zeiță nestatornică: Neptun
pe care-n herb Constanța mîndră-l poartă,
zărește-ngenunchiat, cum floarea-și pun
semnele vieții peste piatra moartă.

E, fără luptă, un destin mai bun?
Nădejdea-n prețu-mic ar fi departă
Smulgînd din haru-și binele, îmi spun
că-n preajmă-ți binele înseamnă soartă.

Așemeni mării, buturii n-ai de nave
cu fixe stele vechi, sau le ascunzi
de marinarii moartelor epave,

spre-a lă-neaptea spre fericire zborul;
și-n van te cheamă-nvinsul, — tu răspunzi
doar celui care-ți fu birurlorul.

În românește de TAȘCU GHEORGHIU

MIHAI OLOS: „Joc oșenesc“

Deși aparține unei alte epoci istorice, unui alt univers social, romanul românesc din ultimele două decenii continuă să fie, în realizările sale, mai nou sau mai vechi tradiții literare autohtone, dar cu un noian de diferențe. Spre a da câteva exemple, nu este greu să observi cum — prin *Monemni* — Marin Preda, mai modest, depășește perspectivele realismului rural al lui Rebreanu și ajunge la o viziune mai delimitată a lumii elementare; cu toate că, la fel de erosi din lăuntru, vede în evoluția societății, și în taliații care se reprezintă altă treabă a devenirii sociale, și — curios lucru — o limbă mai exact redată de scriitor, înfrânți lui Marin Preda simți mîni în gesturile și faptele lor de simțăminte mai arhaice, pe care autorul le simbolizează cu și direct în în primul plan cinematografic în trecuturi apropiate. Nu mai puțin Eugen Barbu reia, la o mai poetică (și poeticizată) formă, epica suburbană a lui G. M. Zamfirescu. Înlocuind expresia metafizică abuzivă a autorului *Maidanului cu dogoste*, print-o expresie nădă și suflă, Eugen Barbu înalță la baladesc, deci la poeticul de substanță, în unele mahalale bucureștene din trecuturi apropiate, cum *Morometii* (în ciuda înalțului rezolvat cam schematic) și *Grădina* se înscriu pe linia progresivă a romanului românesc. Dar exemple ar putea fi adăugate. În adevăr conceput monologal-neutral, *Giuliu* lui Iulian Vesper (de asemenea amendat în linia) inscrie și el o nouă etapă a realismului rural, așa cum în *Condoștii lui Ștefan* și în *Trădătorii* din trecuturi apropiate. În *Trădătorii* (care în perioada dintre cele două războaie, Ion Marin Sadoveanu depășește realismul de tip balazecian (se exagerază în noi în aprecierea pozitivă a termenului de „balazecian” și de „realism”) și în *Trădătorii* scriitor francez este mult lăsat în urmă de evoluția literaturii), oricât de vie conține și se ține așa — doar transfigurată prin Proust a dat o nouă și fecunda actualitate viziunii care a produs *Comedia umană* din *Sittlerin* de veac în Burroughs — spre a ne oferi odată cu Ion Sîrbu un veritabil înălțat, lăsat în urmă de teminicia și orizontul de cultură al lui Thomas Mann.

Am ales în această succintă punere în materie câteva puncte de reper esențiale, spre a încerca unele consideratii asupra situației strict actuale a romanului nostru, ce ni se pare că se află într-o situație deosebită față de trecuturi apropiate și de diferențiere față de cea imediat anterioară. Ne-am oprit, așadar, tot ca puncte de reper, asupra a trei romancieri noi, ce și-au publicat lucrările de debut în ultimii doi ani: Titus Mocanu, Constantin Tuiu și Nicolae Breban și care ne par a reprezenta în mod exemplar o stăruință efectivă spre înnoirea formale a prozei epice. Se pare că recunoaște însă, mai întâi, atât *Sittlerin* și *Moartea* și *Pădurea și Franșica* se leagă între ele prin tematica socială pe care și-au propus să o dezvolte. Și este grăitor tocmai faptul că, cuprindându-le de aspecte ale vieții sociale din România de după 23 August, aspecte înfățișate cu o conștiință ideologică matură, cei trei noi romancieri căutăm în mod conștient să realizeze o mijlocie folosite în construcțiile lor epice și să le aducă în pas cu vremea. Fără să putem ignora împrejurarea că lucrările lor au apărut într-un climat spiritual din ce în ce mai radical în prezenta și controversă privind modalitățile romanului modern și totuși cu puțină rezervă față de aspectul românesc, înțelept și helic: publicat ca și scriitorii critici au rebus în treburile și înă seama de premisele unui fenomen literar, cuprinzînd operele Hortensiu Papadopol-Bogescu sau Matei Caragiale, Anton Holban

Începînd din 1919, Gala Galaction devine un colaborator de frunte de un permanent delectament și revizorilor democratice și progresiste, ca Socialismul, Chemarea, Lumea nouă, Cuvîntul Liber, Luptătorul și altele. Într-o vreme în care simțim că cenzurii și opririlor politice din partea statului burghez, scriitorul nu-și reneagă simpatia și convingerile, nu se desparte de cei ce trudeau și sufereau pentru o schimbare în viața și condițiile românești, scriind în verbul său înflăcărat. În perioada interbelică, precum și în timpul celui de al doilea război mondial, prozator și jurnalist, neabătut către simțimile, le-am înțeles — în esențialele cele mai grele ale luptei, cînd alții „erle-tin devotații” dispăreau confuși de o strategie personală și, pentru el, renșabilă — în amănunțite fațete înțel-față cu părintele Galaction. Nu-l chemase nimeni.

Desăvîrșit artist al cuvîntului, Gala Galaction a transformat articolele sale în pagini de veritabilă literatură, ceea ce privește mijloacele de expresie, procedeele compoziționale, stilul, între opera beltrănică propriu-zisă și între cea publicistică nu se pot face delimitări categorice, confundîndu-se în largă măsură. În scrierile ziaristice, Gala Galaction a gândit și a simțit ca un scriitor, în imagini. De altfel, încă din 1904, în înțeles scrierilor sale, Simțim, își mărturisea „neputința” de a și-și exprima „clar și gin-urile cele mai abstracte, altele decît în colțul imaginii”. Ca și nuveletele, articolele nu au caracter fundamental liric, poetic. Tonalitatea lor pornește de la note suave și ajunge la accentuate grave, patetice, de largă rezonanță. Rămîndu-i, în articole, un povestitor, Gala Galaction a avut o mare capacitate de fluență, recurgînd la enunțuri lapidare, la formulări simple, însă încărcate de substanță, capabile să deșale semnificații cu amplitudine. În articolele în care își exprima o definiție teoretică testată, nemulțumirea și revolta față de aspectele întunecate ale societății de

sau M. Bloch, așa cum conștientiza și discutarea *Virginiei Wood* sau a lui Hermann Broch, a lui Kafka sau a lui Louis Ferdinand Céline, a lui Musil sau a noului roman francez, în sfîrșit, impune anumite obligații în valorificarea și metodologia artistică. Firește, problemele sînt ample și complexe iar literatura română se găsește în momentul actual la o rîspînte în numai promisioare, dar și plină de răspundere. Am mai spus că, după opinia noastră, am ajuns într-o fecundă fază de tranziție — așa cum, în largi limite istorice, chiar țara se găsește în perioada creșterii de la socialism spre comunism și totuși sîntem interesați în a vedea fenomenul spiritual cel mai leagat de succesele ordinii materiale și sociale, atât de decedent critic, pozitiv și creator, slava romanului nostru, necu-cu lungimi și repetiții ce pun totul la gheață înecăz și mai lucide și oneste.

Cînd a apărut în urmă cu aproape doi ani romanul lui Titus Mocuana a fost primit de către critici cu destulă superficialitate sau înțeles neglijat. Orit, cum am văzut, el oferă destule motive de a fi lăsat în considerare. O tematică dezvoltată cu mare rigoare, frămîntările umane în deslășurarea procesului de colectivizare a agriculturii, biutații obținute cu stăruitor efort de cei care au izbutit mai curînd să-și asimileze idealurile socialiste. Procesul social propriu zis este reprezentat în *Sittlerin* cu o minuțioasă și o precizie de document cu lungimi și repetiții ce pun totul la gheață înecăz și răbdarea cititorului, care rămîne însă perfect instruit asupra pro-

cu privire la romanul actual

blemele tratate. De asemenea, acțiunea și problematica umană sînt semnificate sau serios efect constructiv epic, incită romanul nu are firuri și, chiar dacă e greoi, arhitectura lui rezistă, iar stilul are o decență ce slujește scopul urmărit — mai cu seamă aici, în redarea oralității, influențată lui Marin Preda poate fi lesne sesizată. Personajele nu au încă existență artistică spontană, construite fiind corect de zălugătorii după modele literare, și căsuță deci, generalitate ne-tipică, ne-creatoare. În năzuința sa de a săi dăa pragmat constructiv sau mai bine spus, exterior constructiv autorul, inteligent doar și corect, își realizează viziunea epică năi manichiat: Clodion este eroul perfect pozitiv, pe cînd Băseacă corect de zălugătorii după modele literare, și căsuță deci, dramatic — bine calculată, ale evenimentelor. Doar finalul virtual tragic justifică această distribuție morală. Trăsăturile caracteristice romanului lui Titus Mocuana, lucrat în fond cu o conștiință profesională deloc inferioară lui Ion Marin Sadoveanu din *Sittlerin* sau Mihail Sadoveanu din *Nicoară Potcoana*, conștincozitate aplicată acum printr-o realitate stringente din stăruitor socialist, trebuie căutate însă în altă parte. O calitate esențială a *Sittlerin*, care ar fi meritat să suscite din prima clipă interesul

cu Mălu. L'am lăsat să vorbească, înduntru, cu Mălu și eu te-am așteptat să vii. Vezi și tu ce-i așa și ce naiba o fi vîind... E încă Deschise incertor poarta și păși înduntru. N-o întrebă nimic pe Ilina. Merse înainte și ocoli casa, trecînd pe lîngă prispă. Nu văzu pe nimeni și se întrebă singur cine ar fi putut fi. Se aprîi înăbușit. Avea înăbușit un cot. În sfîrșit, oare săi prispă și sîrma pentru întins rule și vorbea singur, poate cu cineva închis. Săteza cocotai sus, pe marginea gulerii și Clodion care se apropie și puse, ușor, mina pe brațul lui Mălu. — Mălu, ce te faci acolo? întrebă el. — Ce fac? zise Mălu. Dumneata nu vezi? Bat cuie. — Păi înăbușit măciocă, făcu Clodion. — A! Dacă nu e sîrma pea jos? zise Mălu. — Nu că-i prea jos, mă... Imi spune altceva... — Mi-e mi-e leamă că am bătu-o prea sus zise Mălu. — Măciocă înăbușit un cot. În sfîrșit, oare săi prispă și sîrma pentru întins rule și vorbea singur, poate cu cineva închis. — Săi, bre. Dă-mi cuiu-ăa de jos, cîuol. O prii Mălu. Clodion care se apropie și ridică, de la cocotai, pe mar-

mare sărbătoare, sorită să aibă loc în ziua următoare, să fie sărbătoare, nu mai este nici o controversă. Omenirea civilizată se găsește de marea sărbătoare a întrunirii unei dreptăți sociale necunoscută pînă acum. În marea sărbătoare și în marea sărbătoare, pe care a investit-o cu valorile artei autentice, s-a impus ca un scriitor-cetățean, militanț conștient și entuziast pentru împlinirea celor mai înalte idealuri ale timpului în care a trăit. Articolele, pamfletele și evocările lui Gala Galaction au sprijinit revoluționarea proletariului român, i-au înălțat și înălțat conștiința. De pildă, în articolul-reportaj *Mîrlingul de la Dacia*, apărut în Socialismul din 3.XI.1919, vorbind despre impresionanta manifestație muncitorească din București, nota: „Erau oameni cărăvărași, asprii de munca lungă și slăvagi, erau bătrîni care nu vor mai

săvîrșit la 13 decembrie 1918 în Piața Teatrului Național asupra muncitorilor care demonstra pasnic pentru piine și dreptate. În paginile tuburoase ale evocării, intitulată cu un vers eminescian... Batalioane a plebei proletare, apărută în Socialismul din 26 decembrie 1919, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia să se ducă s-o ia de acasă pe Lina — și asta, lîndea în seara aia holbăru, dacă Lina fuge de la părinții ei înainte de Paști, sau, ceva mai tîrziu, în începutul lui mai — merita, totuși, să mai țîrzie, ca să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt și să-l lîna de vînt, înfrîmăzînt al vitărbăia poetică, gravă, a compasiunii pentru cei ce au căzut jertfă, și și venemna justifiară a rechiziționării, adrează reprezentanților claselor stăpînitoare, vinovali de ucidera lașă a celor flămînzii și nedreptății. Cu tremurată de durere și revoltă, Gala Galaction rostea curajos, cu un ton profetic de vizionar social: „Vom săi mai țîrziu în ce anume rezidă marea primedie de stat pe care martirii proletari de la 13 decembrie 1918 au înăbușit-o cu lezurile lor. Va veni oare din vîm stăbil, pentru știința celor de după noi, unde și în ce împrejurări au murit eroii proletariului ro-

ginea galaciei, Mălu medita la faptul că desi se grăbea el, pentru că trebuia

